

הפרחים

שירים שונים ומליצות שונות

מאת

משה בר' יעקב דאנציג

איש ווילנא.

בע"מ ספר "נטעי נעמנים"

אדעסא

ברפוס מ. א. בעלינסאן.

תרכ"ט.

ГАРРОХИМЪ,

т. е.

ЦВѢТЫ

Собрание стиховъ въ прозѣ на древне-еврейскомъ языкѣ.

соч. М. ДАНЦИГА.

ОДЕССА

ВЪ ТИПОГРАФІИ М. БЕЙЛЕНСОҢА.

1869.

Дозволено цензурою Одесса 29 Мая 1869 г.

לכבוד

ידידי א"ש ה"ס, עושה גדולות בלשונו, רבש וחלב
תחת לשונו, מעוז לדל ומחסה לאביון כו'*

במ"ה יעקב שמואל מראכמטאן הלוי נ"י!

בארעסא.

נדיב לב!

בין רבבות אנשי ההשכלה ברור דעה זה, ימצאו אף כתי מספר אשר ישכילו גם אל דל, לסעדהו ולתמכהו עת כי כטה ידו; בין בני עליה המעטים האלה תתחשב גם אתה איש תים, סופרים ותופשי עט אליך יקראו לעזרה. ואתה תשמע קולם, ותושע להם ימינה; גם אותי קרבת בימין צדקך, וכל אשר היה לאל ידך לעשות למעני עשית, ומה אשיב לך על כל תגמוליה? לכן רצה נא הגיגי, וקחה ספרי זה באמונת לבי למזכרת עולם זכרון נצח, וכימי ספרי ישאר שמך, וברכותי מקרב ולב עמוק יחולו על ראשך: לך דרכך זה ועשה חיל לאורך ימים ויהי אלהים עמך וחיות ורבית כברכת מכברך ומוקירך

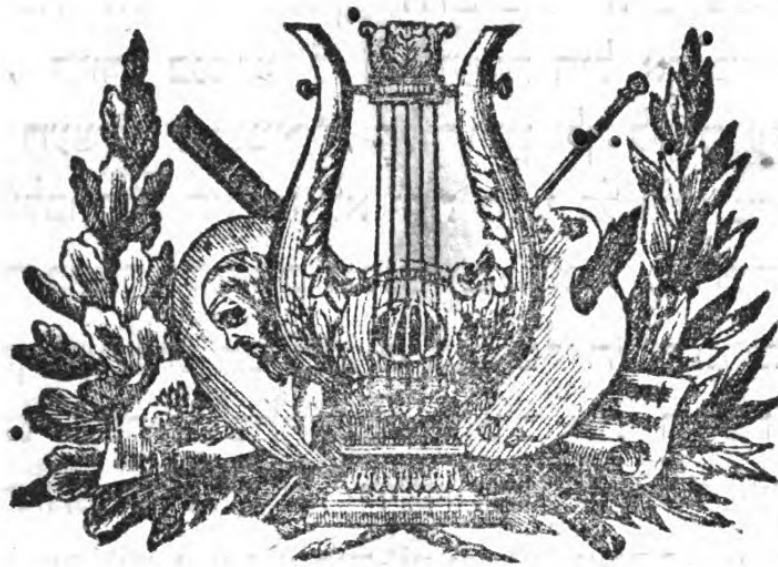
המחבר.

קורא יקר!

הנה אני בא לפניך היום בתור איש צבא, דל כח
מִטְבָּעוֹ, היודע בנפשו כי לא יעשה חיל אך מאהבת ארץ
מולדתו העצורה בעצמותיו, הלוך וְרִנֵּן יִלְךְ. לְקָרֵב עליו תִּרְנֶה
אִשְׁפָּה ולבו כלב האריה לא יחת מפני כל ולא ימיש משרה
המערכה כאחד הגבורים המנצחים מלומדי מלחמה!—

הן רבים היום המתנדבים בעם שרי השיר ונדיבי המליצה
העומדים בפרץ ומתחזקים להשיב את השפה הקרושה
הנהלאה והנדרחה על בְּנֵה, להחיותה ולשומה ללשון מדברת
בפי בני שכוליה אשר עזובה שנות אין מספר; ואחרי אשר
גם על המנצחים הגדולים האלה עבר כזם המבקרים המקנאים
אויבי אדם, והיו למפגע אל הדורכים קשת לירות חצם
דבר מר אי-נקי; הלא ידעתי גם ידעתי כי יִשְׁקוּנִי אני כוס
חמתם בפלים; ויורו עלי המורים אֱלֵפִים. אולם בכל זאת
אני הולך ברנה לקראת נשקם, אשחק לפחד, ובני קשתם
לא יבריחוני אחרי אשר מאהבת שפת קדִשְׁנו אני הולך,
לעזרת השרידה היחידה לעזרת פליטת מקדשי אל בגבורים
אשר מעולם אנשי השם!—

המחבר.

זינגל דע קינגען פֿרענוד " (חס' ל"ב ד').

הַעֲבֹר וְהַחֲזִיק

1.

לְפָנִים הַחֲכָמָה בְּשֵׁעַר דְּבָרָה
וְאִךְ יוֹדְעֶיהָ לְעֵינָי כָּל דַּעַת יְחֹוּ ;
הַיּוֹם , אֲוֶרֶת מוֹשְׁלֶת וְשׁוֹרְרֶת ,
וְכֵן יַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר אֹהֲבֶיהָ יִצְווּ .

2.

לְפָנִים , עֲשִׂיר כִּתְהַלֵּל בְּהוֹן וְעֲשִׂיר
וְחָכָם יִכְנֶה אֲשֶׁר לוֹ חֲכָמָה וְדַעַת ;
הַיּוֹם , יִקְרָא חָכָם אֲשֶׁר לוֹ אֲשֶׁר
וְחֲכָמַת כְּמִסְבֵּן אִךְ דְּפִי , אִךְ מְגַרְעַת .

3.

לְפָנִים , אֲוֶרֶת - עֲשִׂירִים עוֹלָה פְּעֵרוֹ
וְיִשְׂרָי דְרָךְ צְדָק לְרִגְלָם קָרְאוּ ;
הַיּוֹם , עֲשִׂירִים יִשְׂרָיִם אִף כִּי גָלוּ
וְהוֹלְכֵי נְכַחֲוֹת , גְּלוּזִים סָרוּ גַם תַּעֲזוּ .

4.

לפנים, כוכב שמים היה יחש,
ועשירים בסלם זהב השיגוהו;
היום, יחש — אבן עזר עפר נחת,
ובעלי כסף ברגליהם ידרכוהו.

5.

לפנים, מעורר שר והעשיר שומע,
זה כפרהו מגרוננו, וזה בנדיבתו;
היום, לשיר פעשיר מי יודע?
ישר בשירים איש משגע, לשוא פעלתו!

6.

לפנים, מורה שעזת נאמן בית סוחר,
ופעמון הזהב הזה כפי דברו;
היום, אף שיקר פקונה פמוכר,
דקיעט סופר יד על אופן מסחרו!

7.

לפנים, מרה ארון ולוה עבדהו,
זה גבור בתתו, וזה נכנע גם בהשיבו;
היום, מרה עבד לאיש חוננהו
ולוה עז ולא ישלם, ועוד "גבזה" ניבו!

8.

לפנים, מוכיח הוכיח ברוב דבריו,
ושומעיו אזהביו למדו גם לקחו מוסר;
היום, הן שומעיו אזהביו מכל עבריו
ודבר שפתייו לו למחסור, ולהם למותר.

9.

לפנים, יעת מחבר, ספר הביא לנו,
בזרנו לו כסף גם תהלות שמים;
היום, הן מקריים אנחנו כלנו,
ופני מחבר נקדם בתהלה מלא חפנים.

10.

לפנים בימי קדם זה הרבה שנים
מבטת לאחור נציב מלח היתה;
היום, פן יהפך גם מביט לפנים,
על בן אחריש, ואתן לנפשי מנוחתה!

ההקדמה

משום בְּאֶרֶץ הַנְּהַל בָּאתִי
מְדִינֹת שׁוֹנֹת זֶה מִזֶּה רָאִיתִי
אֲשֶׁר לֹא כָּאֶחָת גַּם הַשְּׂנִית
מִשְׁדֵּי הַתּוֹלְדָה יִנָּקוּ;
פֶּה קָר , פֶּה חֵם , פֶּה קִיץ , פֶּה סָתִיו ,
זֶה אֵין שֵׁם עֵתָה , אֲשֶׁר פֶּה הַיּוֹם ,
אֵלֶּה כְּלָהֶם מְאֹד אֶבְרוּנִי
עוֹד בְּזִכְרֵי שְׁעֵרֶת בְּשָׂרֵי תִסְמֵר ;
אֲבֵן כָּל אֵלֶּה הֲלֹא מִצָּאתִי
בְּשׁוֹבֵי לְבֵיתִי , בְּפָנַי רְעִיתִי . —

בָּאתִי וְכִיסֵי רֶק , תִּחְנֹר קְנָאוֹת
עַל פְּנֵיהָ קָר בְּקִרְחַת נוֹרָא ,
עוֹד מְעַט אֶפֶה יִבְעַר כְּאִישׁ לוֹהֵט
כִּי תִשְׁקוֹל מְעַשֵּׂי בְּכַף מֵאֲזָנִים ;
רִגַע אַחַד פְּנֵיהָ פִּשְׁרָג
יִלְבִּינוּ , וְכִמֵּית אֵין בָּהּ כָּל רֵם ,
וּמִשְׁנֵהוּ , פִּתּוֹלַע יֶאֱדִימוּ ,
וּכְדִלְקָה טוֹרֵד טוֹב יִזַּע ;
אֲשֶׁת מְדָנִים אִם כָּל הַרְעוֹת
אֲךְ טוֹב לְתַתָּה לְמִלְךָ בְּלָהוֹת . —

בְּמִדְבַר גְּדוֹל וְנוֹרָא עֲבַרְתִּי ,
מֵעוֹן תַּנִּים , גָּחַשׁ , שָׂרָף וְעֶקְרָב ,
מִשֵּׁבֶן לְבִיא וּפְרִי־צִי חַיּוֹת ,
מֵרְאִיָּהֶם הָיָה לִי לְחֲרָדָה
(לֹא יִסּוֹף מִזְכְּרוֹנִי לְעַד)
פֶּן לַחֲמַת תַּנִּינִים וְרֹאשׁ פְּתָנִים
לְשׁוֹן חֵיתוֹ שָׂרָף מְזִירֵי פֶחַד
תְּהִי נַפְשִׁי לְשָׂרֵל וְדָמִי יַעֲלֶעוּ ;
מִמְּגוֹר זֶה קָנוֹם מִהֲרַתִּי
וְכִי אֵלֶּה בְּפָנַי אֲשֶׁתִּי תִרְתִּי . -

עוֹד לֹא שָׁבַחְתִּי כָּל הַתְּלָאוֹת
עָדָן לֹא מִצָּאָה נַפְשִׁי מְנוּחַ
וְעַל פְּנֵי אֲשֶׁתִּי אֵימָה וּפֶחַד ,
עַל מִצְחָהּ תּוֹ רִגְזוּ וְקוֹצָף ,
עֵינֶיהָ אִשׁ כִּי אֲבִי עָרַב ,
פִּיהָ פִּי תַנִּין , רִירָה רַעַל ,
מִה חָרִי ? עַר מַה קְבִלְעֵנִי שְׂאֵפָה ?
כִּי הִחְצֵלְתָה לֹא מִצָּאָתִי !
אִשֶׁת מְדַנִּים אִם כָּל הֲרַעוֹת
אֵךְ טוֹב קִתְּתָה לְמִקְדָּה בְּלִהוֹת . -

בְּעֵבְרֵי אֲרָחוֹת יָם רָחֵב יָדַיִם
עִם עוֹשֵׂי מְלֶאכֶה בְּמַיִם רַבִּים,
שָׁמָּה נֹרְאוֹת נִפְלְאוֹתֵי מְאֹד
עַת הָמוֹ גְּלִים וַיִּרְעֶשְׁנָה
וַיִּרְתִּיחוּ בְּקִצְפָם כְּסִיר מִצוּלָה,
כִּירוֹת סוּעָה וְסֵעַר נֹרְאָה
עַד חֲשֻׁבָה הִיאֲנִיָּה לְהִשְׁבֵּר
וְאוֹתָנוּ כְּמַעַט חַיִּים כֹּל עוֹנֵנוּ;
וְאֵךְ נִמְלִטְתִּי מִסְּעָרוֹת מַיִם
וְהֵנָּם בְּרוּחַ אִשְׁתִּי פִי שְׁנַיִם. —

שֵׁעַר קֶטֶב, סְעָרוֹת נֹרְאוֹת,
הָמוֹן גְּלִים שְׂאוֹן מַיִם כִּבְיָרִים
יַחַד רָעִשׁוּ בַחֲרוֹת אֶפֶס
בְּתַתָּה עָלַי קוֹלָה בְּכַח;
יְהִקְעָרָה כִּתּוּכָה אֲבִלְתִּי
כְּמַעַט רָגַע חֲשֻׁבָה לְהִשְׁבֵּר,
וְאֵף כִּי עָתָה דְרָכֵי צְלִיחָה,
אֵךְ הִיא לֹא שִׁבְעָה, לֹא אִמְרָה הוֹן,
אִשְׁתִּי מְדַנִּים אִם כֹּל הִרְעוֹת
אֵךְ טוֹב קְתַתָּה לְמִקְדָּה בְּלִהוֹת. —

עוד ראייתי נוראות סלה
כי אזכור פלצות בעתתני
הרים רמים שוטפים זרם אש
נחל גפרית וזפת בווערה,
עשן, בגי רשף, יגביהו עוף
ורעם בזעם יבקע שמים
יפוצץ הררי—עד וישחית ארץ
ישים לתהו תבל ויושביה,
האף אין זאת? (הה!) הפלא ופלא!
כי גם עם רעיתי כמו אלה!

יריזק ירקה גם היא אש פלדות,
ועשן מפיה יעל בדברה,
פיה גפרית, עיניה ברקים,
קולה רעם, יקרקר הבית,
עוד מעט ביד מלאכי רעים אלה
—פקידי ועמה— נהפכתי לאין;
ופשעי? בנפשי! לא ידעתי:
יען כי לא ידעה מה גם היא.
אנשת מדגים אם כל הרעות
אך טוב לתתה למלך בלהות—

בְּאֵלֵימִים וְהִרְבֵּבוֹת נִוְרָאוֹת
 בְּכָל מְדֻרָה בַּח הַגִּלִּי רְאִיתִי
 הַמִּזֵּן הַלְאוֹת מִבְּהִירוֹת מְצִאוֹנִי
 אֲשֶׁר הִמְסֹו לְבִי בַמַּיִם
 וּנְפִישִׁי יִצָּאָה וְהִיִּיתִי כַמֶּת
 אֶךְ כָּל אֵלֶּה בְּמַעַט שְׁכַחְתִּי
 אֲבֹן הַפְּחָדִים וְהַנִּוְרָאוֹת
 יְלִידֵי רִגְזוֹ רְעִיתִי הַמֵּר
 לֹא שְׁכַחְתִּי וְלֹא אֲשַׁכַּח סֵלָה ;
 קוֹץ מִכְּאִיב הִיא לִי סֵלֹן מִמְּאִיר
 סִנְהָ בִיעֵר בְּאֵשׁ הַמִּיד תּוֹקֵד
 אֶךְ הַסִּנְהָ הִיא ! אֵינְנו אֶכְּל
 עוֹד יָבוֹא יוֹם , חֲזוֹן לַמּוֹעֵד
 כִּי יִבְלַע הַמָּוֶת הַנְּצַח ;
 אֶךְ הִיא גַּם אִזּוֹ בְּתַקְפָּה עוֹדֶנָּה
 כִּי אֲשֶׁה רְעָה מֵר בְּמָוֶת .
 אֶתֶת אֲמַרְתִּי , וְאִמַּר סֵלָה ;
 אִשֶׁת מִדְּנִים אִם כָּל הַרְעוֹת
 אֶךְ מִוֵּב לְתַתָּה לְמַלְךְ בְּלִהוֹת

הַרְוֵנָה הַחֲכָמָה.

1.

זֶה יָמִים רַבִּים אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת
שׁוֹמְמָה, דּוֹמְמָה, אֶחְרִישׁ אֲדַמָּה,
כִּי סְכָלוֹת אוֹיְבֹתַי מָרוֹם נִצְּבֹת
וַעֲבָא חֵילָה הָהּ! סָבִיב לָהּ בַּחוּמָה!
אִישׁ אִישׁ חָרְבוּ שְׁלוֹפָה, פִּיהוּ פְתוּחַ
מִזְתַּתְנִי אוֹ בִלְעֵנִי יִשְׁאַפוּ רוּחַ.

2.

עַל כֵּן אָמַרְתִּי: אֲשַׁקְטָה אֲבִיטָה
עַד בּוֹא קֶצֶה, אֲצַפֶּה אֶתְחַזְּלֶלָה
כִּי לְפִתַּח סְכָלוֹת הֵן רוֹבְצֹת מִתְּהַה
וּבְרָגַע אֶךְ נִגַּע חֶלֶק זֹלִלָה;
אֲבֵן יָמִים עָבְרוּ וְהִיא שׁוֹרְרֶת
עָלַי וְעַל אוֹהֲבֵי חֲנִיתָה עוֹרְרֶת.

3.

עַתָּה אֵיךְ אָדוּם, אֲרַגִּיעַ צִיגוֹנִי
קָבִי! לִבִּי! הַחֲרִישׁ בְּרַעְיוֹר אוֹכְלָה
פֹּה יִשְׁךְ נָחֵשׁ, שֵׁם יִפְרִישׁ צַפְעוֹנִי,
הֵהוּ הָאֵם לְשִׁאֲרֵיתִי יַעֲשֵׂוּ כָלָה? —

הַאֲסִפִּי אֶל תְּעַרְךָ חֶרֶב אֵילָת ,
אֲנִי שְׁלוֹם , וְאַתָּה אֲכֹרֶיָה אוֹכְלָת .

4.

תִּבְרַךְ אֱהֵה תִּבְרַךְ ! אֵיךְ כֹּה לִי נִהְפַּכְתָּ ?
בִּי נִבְנִית , עָלֵי הוֹכְנֵנוּ עֲמוּדֶיךָ
וְאַתָּה בְּחֶרֶב תִּצְאִי , קִשְׁת לִי דְרֹכְתָּ
קִלַּע וּבִלְע זִכְכְּלוֹת בִּי חֲצִיךָ ;
מָה פָּעַרְתִּי אֲנִי ? אוּ מָה חָטָאתִי ?
אִם "עוֹרִים הִבִּיטוּ לְרֵאוֹת" קָרָאתִי ? —

5.

שָׁמַשׁ גַּם יָרַח , אֶל נָא תִּגְלוּ !
סִתְרוּ אוֹרְכֶם , עֲנֵן וְעַרְפֵּל הָבוּ !
בְּנֵי אָדָם הוֹלְכֵי חֲשֵׁךְ וַיִּכְסְלוּ
לְשֹׁכֵן בְּעַרְפֵּל , יֵאָבוּ יֵאָהָבוּ ;
עֲתָה לָמָּה תִּאִירוּ אֶךְ לְהַבֵּל
אִם רַק עֲטִלְפִים מְלֵאוּ פִּנֵי תִּבְרַךְ ! ...

6.

אֶךְ עֲטִלְפִים אֱלֹה בִּי יִתְקַלְסוּ ,
וְשָׂרִידֵי , יוֹדְעֵי , יִרְדּוּפוּ יָדְחוּ ,

גַּם אֹתִי גַם מְכַבְּדֵי יַחַד מְאַסּוּ ,
וּבְחַתְּמָה לֹו יִכְלוּ גַּפְּשָׁם לְקַחוּ ;
שׁוֹנִים בְּאוֹלָתָם וּבָהּ יִתְאַמְרוּ
וְהִיא הִלָּא תִצְלַח ! עַל בֶּן יִתְגַּבְּרוּ . —

7.

עַל בְּמַתִּי תִבֵּל צָרְתִי דוֹרְכַת
וּמִיּוֹם אֶל יוֹם תִּגְבְּהָ רוֹם שָׁמַיִם
כִּי הִתְצַלְחָה לִי מִיְּמֵנָה הוֹלֶכֶת
וַיְדָה חֲלֻקְתָּהּ לָהּ מְנוֹת אַפִּים ;
וְאוֹתִי יִבּוֹנֵנִי — אוֹלִים מֵרַחֵם —
דִּבֶּר כְּלֶדֶד שְׁלֹטוֹן : " לֹא רַחֲמִים לָחֵם ! "

8.

בֶּן עֲשִׂיר וְרֵשׁ יַחַד כִּי גַּפְּשׁוּ
זֶה הָדוֹר בְּלִבּוֹשׁוֹ , גַּם יַעֲטֶף עֲשִׂית
דָּשׁוֹן וְשָׁמֶן כְּמַרְיָא וּכְחַתְּפִיו פָּשׁוֹ
וְרֵשׁ אֵין כֹּל , אֵךְ בְּצֻלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ
מִי הָעֲשִׂיר ? כְּסִיל ! רֵאשׁ הָעִיר וּפְלָךְ ;
הַדֵּל ? חָכֵם ! הוּא , קָסֵם שִׁפְתֵי מַלְאָךְ ! —
(2.)

9.

אֲמַנָם בִּי בֶן דוֹרְשֵׁי לֹא יִדְרֹשׁוּ עֵשֶׁר
לְצַבּוֹר זָהָב וְכֶסֶף לֹא יִכְסּוּפוּ ;
כִּי בִי יִמְצְאוּ עֵנֶג נְצַח רַב אֲשֶׁר
וּמָה אַחֲרֵי הוּן יֵצֵל עוֹבֵר יִרְדּוּפוּ ?
אֵךְ לְבִי הָהָה ! נִשְׁפֹּר , פָּרֵץ עַל פָּרֵץ ,
מִדּוֹעַ לֹא נִאֲבְלוּ גַם טוֹב הָאָרֶץ ? —

10.

חֲבֵמָה אָנִי , אֵךְ לֹא מִחֲבֵמָה זֹאת שְׁאַלְתִּי
רַע הַחֶלֶק טוֹב לְכֹל זֹאת יִדְעֵתִי
מִנִּי אִזּוּ מִקֶּדֶם , יוֹם בּוֹ חוֹלַלְתִּי
הֲרַע אֵךְ טוֹב — דִּבֶּר אֵל — זוֹ שְׁמַעְתִּי ;
אֵךְ אֲוִילִים מִתְפָּרְצִים לֹא עֲצַרְתִּי כַח
זְבֻנְבֵי מוֹת יִבְאִישׁוּ שְׁמֵן רוֹקַח . —

11.

עָתָה אֵר , שָׂא נָא ! כִּלְכֵּל לֹא יִכְלֵתִי
נִשְׂאֵתִי , לֹא אֶסְבּוֹל עוֹד , אֲדַבְּרָה !
בְּנֵי נִרְדְּפוּ , וְאָנִי שְׁכַלְתִּי ,
וּסְבָלִים יִפְרוּצוּ , יִרַע סוֹרְרָה !
אֲוִילִים כְּתַנְשָׂאִים , אֲוִלַת עֲטָרָה
הִמָּה הַחֲצִים , יוֹדְעֵי הַמְּסָרָה ! —

12.

זְבַרְתִּי יְמוֹת עוֹלָם , תִּפְאַרְתִּי , הוֹדִי !
לִפְנֵי כִסֵּיָהּ לְשָׁרֵת אֲזוּ בְּי עֲמִדְתִּי ,
כִּר לִי מִרְעָתָה , אֵיִה אִיפּוּא כְבוֹדִי ?
חֲלַל גְּזוּ חֵשׁ , אֶךְ אֶרְצָה בְּי יְבֻדְתִּי ;
אֵלֵי חַגֵּנִי ! סִפְתֵּנִי אֶלֶיךָ !
וְאִם אֵין , אָנָּה מְחַנֵּי מִסְפָּרָךְ !

שיר על היין

אשר ישרתי ביום הפורים תרכ"ט בשבתי עם אחוזת מרעי *
על כוס יין מלא .

1.

אֶךְ שִׁקְר הַכֶּסֶף , הַזֹּהֵב הַכָּל !
שׂוֹא אֲבִי-יַחַן רְאֵמֹת וְנִבְיֵשׁ גַּם יַחַד
אֶךְ דְּאָגָה וְלֵב רָגִז לְבַעֲלֵיהֶם חָכַל
מְחַתָּה וּבְעָתָה , אִימְתָה וּפְחַד ;
גַּם יוֹמִם , גַּם לַיְלָה , נִפְשֵׁם הוֹרְדָת
וּמַעֲיֵנֵיהֶם הַשָּׁנָה נוֹדְדָת .

(* כלל הוא האיש היקר המדקדק כגדול , המשכיל כמו"ס

2.

אך היין הוון יקר אין כמותו
 מוצאו מצא חיים מאשר בארץ,
 תתפורר ארץ, תהפך לתהו,
 לשותיו אין דאגה, אין צוחה ופרץ
 בלעידי יין, הכל אין פלא היה,
 אישרי איש שותה תמיד, כוסו רויה!

המקהלה:

האח! האח! הן ראתה עינינו
 היין היין תאות נפשינו,
 אם פנינו כשלא, יאדים בשנים
 בו נגילה, בו נחיה אלה שנים!

י. מ. וואהלמאנן נ"י. עם חמדת רוחי ולצני, אשר לא אשכחנו עדי
 ישפחני עפר-מום, האצרך היקר ומחד נעלה, ישר דרך ויקר ערך,
 זך הרעיון כמו"ה מאיר לעוויוזאָהן ועם אחיו היקר מני חלק, סופר
 מהיר ומהולל, לו שם צנזונים כמו"ה ליבוש לעוויוזאָהן מואמושמש נ"י,
 עם האצרך השלם צחורה וצמדע, נלך בגזע היחס, מעוז לדל ומחסה
 לחציון, לו דומיה חכלה וכו' כמו"ה אלטער האלבער נ"י.
 ויחד התעלסנו צהצצים צהעיר הגדולה וההומיה ווארשוי אשר לשמה
 ולזכרה תאות נפשי וכחלל אלי מים כן נפשי תערוג אליה ואל אנשיה—
 אוהבי אשר צחוכה, אך הו! מי יודע מחי אוכל לראות את פניה ואת
 פני אוהבי אלה היקרים לי צחלה? לכן כחצתי פה את הדברים האלה
 למען ישארו לזכרון נלח ולא ימושו מפי ומפי אוהבי ומפי אוהבי
 עד עולם! —

3.

על הקִשָּׁת בְּעֵנָן מַה תִּשְׁתָּאוּ ?
על צְבָעֶיהָ עַל שִׁבְעַת הָעֵינָיִם ?
עַד הֵייוּ נָא הַסְּמָהוּ אֶךְ הַסְּמָהוּ
מַה צֵּחַ ! מַה אָרוֹם ! צְבַע רִקְמָתִים !
הוּא בֵּעֵין זְהָבוֹ עַל פְּנֵינוּ יוֹפִיעַ
וְהוּד הַקִּשָּׁת רַק שָׁם בְּגִבְהֵי רִקְיָעֵי —

4.

הַרוֹךְ יִלְךְ וְרַגְלָיו יָבֹאוּ הַקּוֹצֵר
שֵׁשׁ וְשִׁמְחָה עַל לֶחֶם הַעֲצָבִים ;
אָבֹן שִׁבְעַתִּים שִׁמְחַת הַבּוֹצֵר
וְקוֹל עֲנוֹת הַיָּדָד עַד הֵייוּ בִּיקְבִים ,
אֶךְ טוֹב הֵייוּ , פְּעוּלָתוֹ נֶאֱמָנָה ,
רֵאשִׁיתוֹ שִׁמְחָה , וְאַחֲרֵיתוֹ רִנָּה
הַמְּקַהֵלָה :

הָאֵח ! הָאֵח ! הַן וְכֹוּ וְכֹוּ

5.

אֵלֶּה בְּהִיכְלִי שֵׁשׁ עֲנַג יִמְצָאוּ
וְעַל שְׂבִיּוֹת הַהֶמְדָּה חֵן חֵן יֹאמְרוּ ,
וְאֵלֶּה בְּכִלֵי שִׁיר וְזִמְרָה יִשְׁתַּעֲשְׂעוּ
עָלַי עֲשׂוֹר וְעָרִי נָבֵל יִנְגְּנוּ יוֹמְרוּ ;

וְאַנְחָנוּ נְחֻזָה תִּבֵּל וּמְלוֹאָה
פֹּה בְּכּוֹס-הָאֵח! — תִּבֵּל אֵין כְּמוֹתָ!

6.

הֵן אֵךְ לָנוּ כָּל שְׁעֵשׂוּעַ , אֵךְ לָנוּ
לוֹ לֹא יִכְלֶה הַיִּין כָּל הַיָּמִים
כָּל טוֹב יִרְאֵנוּ בְּהִיזְתּוֹ אֶתְנוּ
גַּם יִבֶּן לָנוּ דְּיִכְלוֹת כְּמוֹ רָמִים ,
גַּם לְמַנְצָחֵי בְּנִינּוֹת הוּא יַעֲשֶׂנוּ
עַת יַעֲרֶה רוּחָהּ אֶל קֶרְבָּנוּ .
הַמְּקַהֲלָה:

הָאֵח! הָאֵח! וְכו' וְכו'

7.

הַשׁוֹכְבִים עַל מַטּוֹת שֵׁן , לוֹ תִשְׁמָעוּ!
מִצַּד אֶל צַד כָּל הַלֵּילָה תִתְנַפְּלוּ ,
תִּבְקָשׁוּ , תִתְפָּשׂוּ שִׁנָּה , אֵךְ לֹא תִמְצָאוּ
לְשׂוּא תַעֲמּוּלוּ , תָּנֶם תִתְגּוֹלְלוּ ;
לוֹ תִחַכְמוּ , לוֹ תִשְׁכְּלוּ שְׂתוֹת יִין ,
אִז טָרָם תִשְׁכְּבוּ תִסְגִירוּ עֵין .

8.

מִתּוֹקָה שִׁנַּת הַסּוּבָא , טַח הַעֵינַיִם
אֶל כָּל פֶּחַד , יִצְוֶרְיוּ לֹא יִזוּעוּ ;

קול יתנו שחקים, רעם השמים,
הארץ ומלואה תחתיו ינועו,
אתת היא לו, דממה וקול שקט וסאון
אם ירגזו ההרים, או ירקדו בני צאן—

המקהלה:

האת! האת! וכו' וכו'.

9.

מדי נפש שמעו, הקשיבו דעת!
לו ער נפשכם תחוסו, לו תחמולו,
שתו נא יין, מוצו גם הקבעת
אז האבנים מעל לבבכם תגולו
עיניכם תפקחנה, ולבבכם יחי,
ולא תשלכו עוד מדהי אל דחי!

10.

צרות עברו — לא יזכור שותה יין,
ואשר תבאנה, עיניו לא תראינה;
ואם על ההנה הנה ישים עין?
הלא הכוס בידו, מה—שוב מפנה?
אין עוד עלי תבל יותר צולת
כל ימיו גילת ורגן, אך שמח!

הַמִּקְהֵלָה:

הָאֵחַ! הָאֵחַ! הֵן רָאִתָּה עֵינֵינוּ
הַיּוֹן, הַיּוֹן, תְּאֹת נַפְשֵׁינוּ,
אִם פָּגִינוּ בְּשִׁלְג, יְאֵדִים פִּשְׁנִים
בוּ נְגִילָה, בוּ נְחִיָּה אֶלֶף שָׁנִים. —

הַגִּיוֹן לְבִי

(כִּיּוֹם הַפּוּרִים)

אֲשֶׁר כִּתְבֹתִי לִידִידֵי וְרַעֵי אִישׁ בְּרִיתִי, גִּבּוֹר עֲמִיתִי, הַצְּבֹרָךְ
הַמוֹפְלָא וְמוֹפְלֵג, יוֹדַע וּמִבִּין בְּשֵׁפֶת עַם הָאָרֶץ, וְכוֹתֵב שֵׁפֶת
עֵבֶר עַל בּוֹרִיָּה, כְּמוֹיָה זֶאֱב וּוְאֶלֶף פְּאַלִּייעֵשׁ נִיִּל
אִישׁ מִיִּנְסֵק, בְּשֵׁנַת תְּרַכִּיט לַפִּיָּךְ. —

עַל נִהְרוֹת בְּאַרְדִּיט־שׁוֹב יִשְׁכַּחְתִּי גַם כְּבִיתִי לֹא פִעַם אַחַת
וְלֹא שְׂרִים בּוֹכְרֵי אֶת ווִילְנָא עִיר מוֹלַדְתִּי הַמְּלֵאָה חֲכָמִים
וְסוֹפְרִים, מְלִיצִים וּמְשׁוֹרְרִים, וְעַל אֲהָבִים בְּתוֹכָהּ הָעִירוֹתִי
כְּנוֹרֵי; כִּי פֶה אִם יִשְׁאַלּוּנִי אֲוֹהֲבֵי דְבָרֵי שִׁיר וְרַעֵי שְׂמֵחָה,
אֲמַרְתִּי לְנַפְשִׁי: אֵיךְ אֲשִׁיר עַל אֲדַמַּת עִיר אֲשֶׁר אֲנִישִׁיהָ (אֲנִישִׁי
הַהִשְׁכַּלְתָּ) מַעֲטִים, וְהָעֵנִין אֲשֶׁר נָתַן לָמוֹ אֱלֹהִים לַעֲנוֹת בּוֹ,
לֹא יִתְּנָם לְבּוֹא בְּעֵדֶן גֵּן הַמְּלִיצָה וּלְחַזוֹת אֶת בְּנוֹת הַשִּׁיר

בִּיפִין, וכמעט אויל המליץ משוגע האיש אשר רוח השיר
נומסה בו; אך היום כי קול קורא אלי, קול אח ורע (איש ליטא)
אומר לנפשי: "שירי לי משיר ווילנא!" אז אמרתי: אם אשכח
מולדתי תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי,
וגם את זכרי לי ימים מקדם וחדשי בקרבי רוח השיר.—
אשרך נפשי! כי תשלמי את גמול אוהבי אשר גמל עלי בחינן
זמרתו, ונפץ את רעיוני דאגותיך אל הסלע!—

1.

הִתְעוֹרְרִי נַפְשִׁי, הִתְעוֹרְרִי!
עוֹרִי לְבָשִׁי עוֹ, שִׁיר דְּבָרִי!
וְכִימִי קָדָם הִחְלִיפִי כַח;
רַב לָךְ שָׁבַת בְּעַמְּךָ הַבְּכָה
מִר לִי מִר אִם אֶת עוֹשֶׂה פְּכָה
שִׁישִׁי וְשִׁמְחִי כִּי יַעַת דְּשִׁמּוֹחַ!

2.

אִם גַּם אָמַרְתִּי בְּעַת עֲזוּבָתִי
— אֶרְצֶן מוֹלַדְתִּי אֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי—
כִּי לְעוֹלָם תְּלִיתִי כְּנֹרִי;
אך הַיּוֹם כִּי אוֹהְבִי קִדְמָנִי
וּבְשִׁיר שִׁמְחָה הִנֵּה כְּבָרְנִי
זְמַרְי נָא לוֹ גַּם אֶת זְמַרְי!

3.

הַיָּדָד יְדִידִי! נְשַׁמְחָה נִרְיַע
כִּי יוֹם זֶה עִז שִׁדְי יִבְיַע
אֵיכָה שָׁח גָּאוֹן אֹיֵב בְּיוֹם גַּא מְאֹד
אִז בְּפָרֵשׁ צַר רְשָׁת לְרַגְלֵינוּ
אֲנַחְנוּ נִמְלֶטְנוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵינוּ,
וְיָד זֶה בְּרִשְׁתּוֹ נִפְל וְכָדָה שׁוֹד;

4.

אֵיךְ שְׁמֵחָה בֵּית הַשָּׁמַיִם?
רְדֵי הִנֵּה וּפְחֵי בָנוּ חַיִּים
וְנִזְמָרָה לְשִׁמְךָ עַל כּוֹס יַיִן,
הָאֵח! מַה־נַּעִים בְּצִלְךָ שְׁבֵת,
לֹא־יִכֵּן עֲצָבֶת, בֵּית־שְׂאוֹל, אַחֲזוֹת מָוֶת
בְּצִלְהָה־הָהּ! — אֵיךְ תִּדְמַע כָּר עֵינַי! —

5.

מִהָרִי הִנֵּה מֵהַת חַיִּים!
חֹשֵׁי אֵלֵינוּ, בֵּית שָׁמַיִם!
דִּמָּה לָךְ לְצַבִּי אוֹ לְעַפְרֵי אֵילִים
פֶּן תִּפּוֹר הַדְּאָגָה עָרֵינוּ
הָאוֹרֶבֶת לְהַשְׁבִּית גִּילְנוּ
בְּעָרוֹב הַיּוֹם, וְנָסוּ הַצְּלָלִים.

6.

חֹשֶׁה יְדִירִי ! מַה נּוֹחֵל עַד בּוֹשׁ ?
אֵיךְ נָעוּ פְּנִים , אֵיךְ נָרִים רֹאשׁ ,
נָגַד אַחִינוּ מְעוֹרְרֵי שְׂחָר ?
לִיּוֹן וְלִשְׂכָר אֲשַׁבֵּעַ
אִם כְּמוֹתֵם לֹא נִשְׁתָּה יָרִיד וְרַע ,
כִּי זֶה דְבַר אֲשֶׁר אֵין לוֹ שְׂחָר ?

7.

נְרוּה דוֹרִים , נִשְׁבַּע פְּרֵי אֶהָבִים
נִסְבְּאָה יֵין חָמֵר , דָּם עֲנָבִים ,
וְאֵף כִּי נִצְמָא לֹא נִשְׁתָּה כַּיּוֹם ;
הוּי כַּיּוֹם ! נִפְשֵׁי תִתְעַב אוֹתֵם
הֵן יוֹם יוֹם נִלְאִיתִי לְשִׁתוֹתֵם
וְלֹא מְצִאתִי בָם רוּחַ חַיִּים . —

8.

אֵךְ תִּיּוֹן חֵישׁ יִשְׁקֵנוּ שִׁשׁוֹן
כְּרוּחוֹ תִּנְהָ תִּרְוֹן כֹּל לְשׁוֹן
כִּפְאֲשֶׁר נָתַן גַּם כִּי עוֹ רִנְנָה ;
שִׁירֵי זֶה שְׂרָתִי לְכַבֻּרָה
יְהִי לָךְ לְמִנְהָ מֵאֵת רִיעָה
מִנְת אֶהָבִים עוֹלָה עַל כָּל מִנְהָ ! —
* אוֹהֵב מִדֵּר - לֵב הַמַּחְבֵּר .

בְּרַכַּת-אוֹהֵב

לאהובי וירידי, מטייבי ואיש חסדי, הגביר היקר ומאד
נעלה, יודע שפת קדש ומוקיר סופריה, נדיב מפואר וכל
מעינו להשכיל ולהיטב כמו"ה שלמה ליססע נ"י, עם אשתו
היקרה הנצבת לימינו ביקרת תפארתה, צנועה בדרכיה,
וישרה במעלליה, עניים יתמכו כפיה, רעיה נעימה ומשכלת
מרת מוֹנִיעַ תְּחִיָּה:

עת נפל עלי פחד פתאום, ונסתרה דרכי מההצלחה,
עדי כמעט שכנה דומה נפשי; אך בעזרת הגביר היקר
ואשתו המשכלת יצאתי מן המיצר לְמַרְחֵב-יָהּ, ותנח עלי
רוח השיר ואען ואומר:

1.

מִרְגְּשׁוֹת עֲלוּמִים מִחֲמַדַּת הַיָּמִים
בְּחֻזְקַת הַיָּד גָּנַב נִבְבְּתִי;
רוּחִי אֶךְ זָרָה, וּפְנֵי גִזְעִים,
תַּחַת מִי שֶׁשׁוֹן מִי רַעַל שְׁאֵבְתִי!

2.

קְדָרוֹת עֲרָפֶל וְחֲשֵׁכָה נִצְחָת
עָטוּ כְּשֶׁלְמָה שְׁמִי הָעִיוֹנִי;
הִגְזוּ בְּגֵאוֹנוֹ, יְלִיד הַשַּׁחַת
הַשְׂפָרֵעַ בְּמוֹשֵׁל מְרַחֵבִי דְמִיוֹנִי.

3.

בְּדַר אֲשֶׁבָה כְּאַחַר הַרְפָּאִים
חֲשֵׁךְ יִשׁוּפְנִי, שְׁקֵט וּדְמָמָה;
עֲמוּדֵי לִבִּי נָרִים גַּם גְּעִים
וּבְמִקְרֵשׁ שָׂרְעֵפִי שָׁמָּה וּשְׁמָמָה!

4.

דְּמִיָּה שְׂאִיָּה עָלֵי חוֹפְפֶת,
אֲמִים אִיוָמִים לְפָנַי יַעֲבוּרוּ;
פֶּתְאוּם—הָאֵחַ! תְּמוּנָה מְרַחֶפֶת
צִהְלֶת, שׁוֹמֶתֶת, פְּנִיָּה יִנְהָרוּ!

5.

"מִי אַתָּה בִּתְּי? מִה־שָׁמֶךְ כִּי אֲדַעָה?
וּמִה־כָּל הַחֲרָדָה עָלֵי חֲרָדָתְךָ?"
"שְׁמִי "לִיסְסֵע" וְלַחֲלָצֶךָ מִרְעָה
הִנֵּה בָאתִי, יַעַן כִּי פְּלָאִים יִרְדֶּת!"

6.

כֹּה דִבְרָה הַתְּמוּנָה, וּפֶתְאוּם עָפֹךְ
כְּחֻזִּיזוֹן לַיִל מֵאֵתִי נִדְרָה;
הֶקְיִצוּתִי מִיְגוֹנֵי אֶךְ כִּי חֲלָפָה—
וּכְרֵ צַעֲקוֹתֵי מִפְּחַד וּרְעָדָה:

7.

אֵיפוא הִלַּכְתָּ בַּת הַשָּׁמַיִם ?
רַעֲיָתִי יָפְתִי אִן פָּנִית לְבָרוּחַ ?
בּוֹאֵי נָא הִנֵּה מִתַּת הַחַיִּים !
כִּי נִפְשֵׁי תִעְרוּג אֲבִיךָ מִבְּלֵי מְנוּחָ ;

8.

לִיסָסָע ! לִיסָסָע ! אוֹתְךָ רָאִיתִי ,
בַּחֲלוּם וּבְהַקִּיץ שֶׁעֲשׂוּעֵי הַנֶּגֶד !
אָבִי וְאִמִּי כִּמְעַט נָשִׁיתִי
אִךְ אוֹתְךָ נִצַּח לֹא אֲשַׁבְּחָךְ !

9.

רַבּוֹת תִּמְכַּתֵּנִי בְיָמִין צְדָקָה
עַתָּה אֵצֶל בְּנֵי מוֹרֵה הַיָּתִי ,
אֲבָלְתִי לְחֻמָּה שְׁתִּיתִי מִיֶּכֶה ,
שִׁבְעֵתִי עֲדָנִים , נַחֵם רוּחִי ;

10.

גַּם עַתָּה מִבִּיתְךָ וּמִשִּׁמְחָתִי נִפְרָדְתִּי
גַּם אִן אֲרוּפִי לֹא עֲמַדָּת כִּנְגֵד ;
קַחַת דֵּי פָסֶף מֵאִתְּךָ נִכְבְּדְתִי
גַּם לָחֵם לֶאֱכֹל , וְלֶלֶבֶשׁ כִּנְגֵד !

11.

וְמָה אָשִׁיב לָךְ עַל כָּל חֲסָדֶיךָ ?
קִמְנֵתִי—הִיא!— מְאֹד נַפְשִׁי יוֹדַעַת ;
אֵךְ עַל כָּל הַמֶּזֶן בְּרִכּוֹתֶיךָ
אוֹסִיפָה לָךְ אֶתֶת . אִישׁ הַדַּעַת !

12.

יִתֵּן ה' חַיִּים לָךְ אִישׁ הַטּוֹב
יַחַד עִם אִשְׁתְּךָ תִּרְאֶה זֶרַע תִּאָרֶךְ יָמִים ,
תִּלְוֶה לֹא תִלְוֶה , פֶּסֶף יִפְרֹץ לְרֹב ,
תַּעֲשֶׂה חֵיל בְּיִשְׂרָאֵל , וְתִכְרִיעַ כָּל הַקָּמִים...

גַּם יַעֲקֹב אָחִיךָ אִישׁ הַתּוֹשֵׁב
וְאֶפְרַיִם הָאֶהוּב יִקְבְּלוּ בְרַכְתִּי ;
וְהַצֵּיִר "אֲבָרְהָם" אָחִי הָעֵבֶרֶיָה
מֵאֵתִי אוֹהֶבֶם יִרְצוּ מִנְּהַתִּי ! ...

אוהבים בלב ונפש

מ. ד.

מכתם להזכיר

לידיד לבי, המליץ השלם, יקר רוח ואיש תבונות כו'
הר"ר משה דאנציג נ"י.

(בקראי את מחברתו הפרחים אתו בכתוביר

רבנים בסופרים הנה יתאמרו
כי מגמת רוחמו אף לשכיל הרע,
ובמומחה זו הן הם יתגברו
כתב על ספר כל תושיה ודע;
ולפי כחו איש איש, ולפי בינתו
יאצל מרוחו לעניק לזורתו.

אף פעלם הייטב, ומזמתם אם זכה
אל משפט ה בקרת יעת פי יעמדו
אז רב מהמהם ישובו עד דכה
ומישאת דינה מתניהם ימעדו
ותחקרם ותבקרם ותמוגגם תושיה
אפונה אם יזכו בם עשיריה.

אם כה אר המעט אם תברלה
אז שישיה על חבלה, וייטב לכה
אף אם פרבם ימרוה לתהקה
אז הנחם הנחם כי לא יחיד הנקה

וּמֵאֲשֵׁרִים תִּהְיוּ אַתֶּם הַפְּרָחִים
וְלִרְיַח מְעַדְנִים הֵיוּ נִלְקָחִים. —

ידיד בנפש

צבי הכהן שער שעווסקי איש פינסק.

הַחֲלוּם

1.

אַךְ חֲלוּם הַכֹּל עַל הָאָדָמָה
הַכֹּל אַךְ חֲלוּם חֲזִיוֹן הַכֹּל!
זֶה מְעַט אִישׁ חַי, וַיִּגְוַע שָׁמָּה,
אִז חֲלוּמוֹ עָף, שִׁבְרוּ אֶבֶל! —

2.

לַיְלָה עֲשִׂיר־עַל בְּמַתִּי מְעֵלָה
אַךְ הַרְבּוֹת יַחֲלוּם הוֹן לְמָאֵד;
אַתָּא בְּקָר וַיַּחֲלוֹף לַיְלָה,
גַּם הוּא גַם חֲלוּמוֹ אֵינִימוֹ עוֹד! —

3.

שֵׁם דוֹד מְתַרְפֵּק עַל יַפְתּוֹ
חֶבֶל עוֹלָם חֲלוּמוֹ יִרְאֶהוּ;
חַיֵּשׁ קַל הַבּוֹרֵת גְּזוֹ חֲתִיתוֹ
הַחֶבֶל שׂוֹא, חֲלוּם חֲתִיתוֹ; —

(3.)

4.

עוֹבֵר מִים רַבִּים בְּאַנְיָה
אֶךְ זֶהב יִחְלוֹם בְּתַהוֹמוֹת ;
צִלְלָה הָאֲנִיָּה — הִזִּי הָאֲנִיָּה ! —
צִלַּל גַּם בְּעַל הַחֲלוֹמוֹת ! ...

5.

לוֹכֵד מְדִינֹת , מְצוֹדְתוֹ פְּרוֹשָׁה
תִּבֵּל כָּלָה חֲלוֹם זֶה הַגִּבֹּר ;
בְּתַאוֹם יֹאמֵר מָוִת : " כִּן תִּמּוֹתָה ! —"
דִּי יָדָה אֲרִיז ! רַק אֲדַמֵּת קֶבֶר ! ...

6.

אֶךְ חֲלוֹם הַפֶּלַעַל עַל הָאֲדָמָה
הַפֶּלַעַל אֶךְ חֲלוֹם חֲזוֹן הַבַּל ;
זֶה מַעֲשֵׂא אִישׁ הִי וַיִּגְוַע שָׁמָּה ,
אִז חֲלוֹמוֹ עָה , שִׁכְרוֹ אֶבֶל ! —

מרי שיהי

עת שלמה החלי-רע בעירנו ווילנא כשנני ירחים ורחים
 חללים הפילה, וכמעט נתה ותשקוט מזעפה כארבעה עשר יום,
 ותשב והשלח עוד את ירה, ותנוול ממני את שאר בשרי העלם
 הרך והענוג כליל תפארת. ישראל מיטה ברי אריה ליב
 גלאזשטיין זיל יום ה', כ"ז לחודש אלול שנת פורת ענה
 עלינו, ויקח את עשרת ראשינו לפיק.

הוי כות שר תפיתה, אכזר! מרשיע!
 פישב, פילד, קשבת תברניע,
 זה רבבות אין מספר הפתה חרקה
 ועוד לא שבעת הרבות יום יום חרקה;
 פקודי וענה-הו! אין ספורות למי
 ישודרו ועודו נפשות עם גולותמו,
 ועוד הפקדת רב-טפתי: רב-פתי
 הבין למחמדי ענינו מטעם
 זאת תישעת החלודע אכזריה
 ותרב פנו תאניה ואניה.

פקד אותנו לשוב; מצער עירנו,
 אם רק אחדים פה הצדיק, דינו

וְאֵל הַרְעָה הִיא רַבְתִּי בְּנוֹיִם ,
אֵל זְבַח הַחֲלִידֵי עַבְדְּךָ בְּרֵאשֵׁי הַקְּרוּאִים ;
קוֹל לְבָבִי בְּעִירְנוּ , מִסֵּפֶר וְזַעֲקַת שֹׁבֵר
שָׁם אִשָּׁה מְקַנְנֶת , פֹּה יִסְפּוֹד גָּבֵר :
הִיא אֵיךְ לֹא יִזְרוּ עַפְעָפֵינוּ מִיָּם
בְּקֶרֶךְ עוֹד מִחֲמַדֵּינוּ בֵּין הַחַיִּים
"לְעֶרְבֵי יְנוּתִי בֵּין שׁוֹכְבֵי קֶבֶר
"וְאִם גִּילָה הוּא דַי , בְּקֶרֶךְ בֵּין חֲלָלֵי דָבָר"
לְמִשְׁמַע אֲזִנִּים וּלְמַרְאֵה עֵינַיִם
גַּם לִבִּי אֶבֶן הֵן יָמַם פְּסָיִם ,
וְאַרְצָן תְּלֹאוּבוֹת , אֲדַמָּה שְׂמָמָה וְצִיָּה
מִבְּכֵי אֲמָרִים תְּהִי אֲרָץ פְּזֻרִיהַ --

גַּם אֶת בֵּית עֵצִי ! גַּם אֶת לֹא תִדְוָמִי !
בְּנִחַר דְּמָעָה תִּשְׁטַפֵּי תִזְרוּמִי !
וּבֵין הַמְּבֻכִים אֶת חֲלָלֵי בֵּית עַמִּי ,
מִן אֵילִיל גַּם אֲנִי עַל־יְבֹשְׁרֵי וְדָמִי ;
כִּי בַחֲרוֹת אַף הַמְּחֻלָּה הַמְּשַׁכֶּלֶת
בְּהִיּוֹת חֲרָבָה שְׁרוּפָה , הָרַב אוֹכְרֶת ,
הִיא ! לֹא הִרְגִיעָה וְלֹא שָׁבָה אֶרֶץ נְדָגָה
עַד הִיא שָׁרַף לְפִיהָ בְּאַחֲרוֹנָה

אהוב נפשי הוא שאר בשירי
עלם ענוג ורך, אהובי ויקירי
בבקר שעשענו עמו גם יחד
ובצוקים זה אימה, פלצות ופחד!
כי פתאום אהה! אחותנו המבערה!
לא הועיר עמר רופא, ולא קרח נורא
ובטרים ערב—הוי הנה בלהה!
מישחק בבקר מת—ורוחו יצאה!!!

עפה רדנה דמעותי לנחל תהיינה!
עד יקר לי כאבי לא תמחינה,
כי לא על נקלה ירפא השבר
המפליח כמו דגע בריות גבר—
הוי בקשתי נתם על-מות זה אהובי
אויה נפשי! רק זאת מצאתי שמונה בתבי
כי רבים המה אחים לי בצרה.
וביום מותו, המנפת נעצרה!!!

וְאֵל הַרְעָה הִיא רַבְתִּי בְּנוֹיִם ,
אֵל זָבַח הַחֲלִידֵי־רַע בְּרֹאשֵׁי הַקְּרוּאִים ;
קוֹל לְבָבִי בְּעִירְנוּ , מִסֶּפֶד וְזַעֲקַת שֹׁכֵר
שָׁם אִשָּׁה מְקַנְנֶת , פֹּה יִסְפֹּד גָּבֵר :
הִיא אֵיךְ לֹא יִזְרוּ עַפְעָפֵינוּ מִיָּם
בְּקֶרֶד עוֹד כְּחַמְדֵינוּ בֵּין הַחַיִּים
"לְעֶרְבִי יָגוּף בֵּין שׁוֹכְבֵי קֶבֶד
וְיֵאֵם גִּילָה הוּא דִּי , בְּקֶרֶד בֵּין חֲלֵלֵי דְבָרֵי"
לְמִשְׁמַע אֲזִנִּים וּלְמַרְאֵה עֵינַיִם
גַּם לִבִּי אֶבֶן הֵן יָמֵם פְּסָיִם ,
וְאַרְצָן תְּלֹאוּבוֹת , אֲדַמָּה שְׂמָמָה וְצִיָּה
מִבְּבֵי אֲמָרְדִים תְּהִי אֲרָצָן פּוֹרְיָה --

גַּם אֶת־בֵּית עֵצִי ! גַּם אֶת־לֹא תִדְוָמִי !
בְּנִמְחָר דְּמָעָה הַשְׁטַפִּי תִזְרוּמִי !
וּבֵין הַמְּבַבִּים אֶת־חֲלָלֵי בֵּית עַמִּי ,
מִרְ אֵילִיל גַּם אֲנִי עַל־יְבִשְׁרֵי וְדָמִי ;
כִּי בַחֲרוֹת אַף הַמְּחַלָּה הַמְּשַׁכְּלֶת
בְּהִיּוֹת חֲרָבָה שְׁרוּפָה , הָרַב אוֹכְרֶת ,
הִיא ! לֹא הִרְגִיעָה וְלֹא שָׁבָה אֶרֶץ נִדְרָה
עַד הִיא שָׁרַף לְפִיהָ בְּאַחֲרוֹנָה

אהוב נפשי הוא שאר בשרי
עלם ענוג ורך אהובי ויקירי
בבקר שעשענו עמו גם יחד
ובצוקים זה אימה פלצות ופחד!
כי פתאום אהה אחותנו התבערה!
לא הועיל עמר רופא ולא קרח נורא
ובטרים ערב—הוי הנה בלחה!
מישחק בבקר מת—ורוחו יצאה!!!

עפה רדנה דמעותי לנחל תהיינה!
עד יקר לי כאבי לא תמחינה,
כי לא על נקלה ירפא השבר
המפליח כמו דגע בליות גבר—
הוי בקשה נחם על-מות זה אהובי
אויה נפשי! רק זאת מצאתי טמונה בתכי
כי רבים המה אחים לי בצרה.
וביום מותו המנפת נעצרה!!!

שׁוֹשֶׁנָה נִבְלָת

Schönheit ist ein misslich Geschenk.
Sie machet den Liebling Eitel, und wenn
sie entflieht, lässt sie ihn traurig und leer.
(HERDEN).

הַקְדָּמָה

מִחֲבֵרָתִי! כִּי יבֹא אִישׁ וְשֹׂאֵלְךָ לֵאמֹר: מִי אֵתָּה? הֲנֵנּוּ
אֲנִכִּי הוּאֵהָ אַתְּ פִּנְיְךָ כַּפְּנֵי הַמְּשַׁחֲקוֹת בְּבִיזַי הַמְּשַׁחֵק (מַעֲמָטֶר)
וּמְרַבֵּרֵךְ שֶׁפֶת עֵבְרִית? וְאֲנִכִּי לֹא שָׁמַעְתִּי כִּי יִשְׁחַקֵּי הָעֵבְרִים
בְּשֶׁפֶת קִדְשָׁם; ע"כ הִגִּילִי נָא: אִם מִילֻדִי הָעֵבְרִים הֵנִךְ אִיךְ
הִשְׁחַקִּי? וְאִם נִבְלִיָּה אַתְּ מֵדוּעַ לֹא תִדְבְּרִי בְּלִשׁוֹן
עַמֶּךָ? — ...

הֲלֹא תִשְׁבְּרֵנִי וְתִאֲמַרְנִי: עֵבְרִיָּה אֲנִכִּי! אִךְ לֹא כַּנְּשִׁים
הַגְּבְרִיּוֹת הָעֵבְרִיּוֹת, אֲשֶׁר בְּטֶרֶם תְּבוּאָה אֵלֵיהֶן הַמִּילֻדָה וַיִּלְדוּ
וְגַם אֲנִכִּי כִּי נִוְלַדְתִּי מִבְּתוֹלָה עֵבְרִיָּה בְּטֶרֶם בֹּא אֵלֵיהָ הַכּוֹלִיד;
צַחֵק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים! וּבְלִשׁוֹן עַמִּי אֲנִכִּי דוֹבְרַת! —

- ותרבי ותגדלי ותבאי בערי ערים,
שנים נכנזו ושעבדו צפח, ואת
ערם וערה. (יחזקאל ט"ז ו')

- עריתתי התתמלון הבת השוכנה ו
(ירמיה ל"ח כ"ג).

Willst du dir Hoheit wünschen;
du Kannst nichts Höheres fin-
den Als der zufriedenheit
unüberwindliche Macht.

(HERDER).

בעיר אחת היתה נערה יפת תואר
בת איש עשיר אשר הכין לה רב מתן ומדור;
חו ויפי חלק לה השבע למנה
ועד חלקת לחייה חכלילות שושנה,
עיניה לקחו את גפוש רואיה
ולבם הרעלו בארמון שפתותיה,
דלות ראשה בראי מלפני פתלים סהרות
שערותיה השחורות בפנינים קשורות
אין מכלים דבר, גם בטייה גם בפנים
ועל כל צעירה לימים, בחמש עשרה שנים.
כורתי ברית את שקר, השטים בעיר וברחוב
חוכרי גפן ואמד ואומרים לדבק טוב;
רש יעשירו, ושפלים למרום ירימו,
תפוחי זהב פמשכיות ברזל ישימו.

הלא המה השדכנים המישרים כל עקוב
על דלתותיה דפקו רצוא ושוב,
כל היום מדבר בה נכבדות
כל משפחה יקריבו, ויבקרוה לתוקדות,
לא נתנו מבקר עד ערב מנוחה לאביה,
והוא באהבתו אותה, ענמו רק על פיה.

עתה הגידו נא! בתולה כמותה בעירה אחת
בת נדיב, יפה-פיה, ונצר משרש היחס!
היט השני המשלש הזה סבב את הנערה
את מי תבחר ותקרב להיות אחד עם בשורה?
הישנו פה בארץ? התמצאו?
אין מלה בפיהם, כי לא תדעו!

זרע קדש מבני הרבנים כי הציגו לפניה
לא ישר בעיניה, ותאטום אוניה;
כי ידעה את הרבנים ואת תולדותיהם
כי אינם מולידים בתיתו ארץ למיניהם,
משרש נחש יצא צפע, מעוף השמים בעל כנפים
ומירך רב, שור-או פושב יולד, זרע פלאים!
גם לא נערם מנה נפש הרבנים האחת
כי קתית לא נסו, רק יחפצו קתית.

כִּי יתְחַתְּנוּ אֶת אַחֲרֵי הָעַם , יִבְקֹשׁוּ רַב שְׁלוֹמִים ,
וְהַמִּתְחַתֵּן בָּם , עֹשֶׂה צְדָקָה וּמִלְכֵי־שׁ עֲרוֹמִים ,
גַּם הַקָּרֵב אֲשֶׁר לִבָּלָה , מֵעוֹדֵם לֹא יָדְעוּ ,
מִשְׁפָּתָתָם חֲפָזִי בְיִשְׂרָאֵל , אֲנִישֵׁי הַדְּרוֹר נִקְרְאוּ ,
אִם בֶּן אֵיפָה , אִיכָכָה אַחֵי תֵּאֱמִינוּ ?
כִּי כְמוֹהֶם לֵב בְּתוֹלָה יִרְנִינוּ ?
מְדוֹר דוֹר חֲקוֹרוּ , בְּבָנוֹת עֲמִנוּ הַבָּטוּ ,
כִּי לֹא הָאִישׁ , רַק עַדִּי עַדִּים לְבָבְכֶם הַטּוּ ;
עַל כֵּן , הִתְחַתְּנוּ כִּזְאת הַצְּעָרָה מְאֹסָה ,
לְשׂוֹא עֲמְרוּ הַשְׂדֵּכָנִים לְדַבְרֵיהֶם לָבָה לֹא שָׂתָה . —

בֶּן עֲשִׂיר כִּי חֲשָׁקָה נִפְשׁוּ לְהִיּוֹת דוֹדָה
בְּחָלָה בּוֹ נִפְשָׁה , כִּי לֹא הוּא לְכַבּוֹדָה ;
מִשְׁפָּתָתוֹ לֹא מְזַקֶּקָה מְסִיגִים בְּיִשְׂרָאֵל
לֹא רַב , לֹא קְדוֹשׁ , קְרוֹב לוֹ וְגוֹאֵל ,
גַּם שְׂמֵעָה בְּיַלְדוּתָהּ — מִשְׁחַקֶּת עִם עוֹלָדִים —
כִּי יִלְדֵי הַעֲשִׂירִים , מִרְבָּתָם חֲסִרֵי־לֵב וּסְכָלִים . —

יָלִיד מִשְׁפָּתָה נִכְבְּדָה , כִּי בִקֵּשׁ יָדָה ,
תָּשִׁיב אֲמָרִי שֶׁלְּךָ וְדַבְרֵי טַעַם עֲפָדָה ;
הֵיּוֹת שׁוֹכֶבֶת חֵיק מְיוֹחַס מֵעוֹדִי לֹא תִפְצְאֵי
מִפִּי גִדְל לְבַבְכֶּזָה , בְּחַיֵּי קִצְתִּי ;

כי המיוחסים אחרי יקחו אשה, לא לאשה יחשבוה,
רק באר שפחה יתאוו אליה, באמה יאהבוה,
כי יקצפו עליה, יבוזה פאתת הנבלות
יפערו פיהם בחרפות, דברי קרון ואלות;
ואחרי בן תעוז ידם להבותה, בא בא הקרץ!
מהלומות רגו העננה, לא נסתה רגלה היצג על הארץ,
זה חלק אשה מבקשת יחש,
באר צרה עמקה נחלתה, יורדת שחת.

בחור משביל בן דעת כי ידבר בה,
גם בו מצאה ערות דבר, אליה לא בא,
לא חננו היוצר הדר הפנים חן ויפי,
ובעיני נערה חופשת כל חסרון, כום הוא ודפי;
אף גם זאת בא אשר יאמינו הבערים הפסילים,
יראת אי לא תנוח בלבות המשבילים;
ראמר: יערו שמים ירדו תהומות פתבונתם,
ושבחים אל כחוללם, אל עשה פלא ועושה,
קצוצי פאה ואהבי מלבוש נכרי כלמו,
ואביהם בן הירח מעבר הנהר, הרפת עולם קמו;
מאהבת נשים נפלאתה אהבתם לספריהם
והאשה בפרי העץ אתר המשפתה * נחשבה בעיניהם

(רעסערט)

על כן גם בזה הנערה לא בחרה,
כי יש דבר יקר לו מאשה; חמתה בפערה! ...

יפי, עשיר, ויחש בפער כי התלכדו,
גם אלה הקל קה, את לביה לא צדו;
מה תאבה עתה? מה היו הפנים דבריה?
אם שרש אלה לא יעשה קה, מי זה יפנה?
שמעו אחי! מום בו מצאה!
(מישובת פתאים תהרגם, ואחריתם רעה!)
כי בן עיר מצער הוא, על כן מאסתהו
אך בפעור זאת, מדודיה לא רותהו,
כי אמרה: אם כקרה הומיה אישי יהי
בבאי שפחה במרפבת אבי, כלם יביטו יראו בי,
ובלכתי שמה בלחוב, אז אל אחר הננות
יפיי יהללו על עדיי יהפלאו, באשרי יאשרונג בנות
ואם אל עיר מצער זאת כי אבואה,
מי יראני? ואת מי אראה אני? שמה ומשואה!

והנה זה בא ממרחק, שדכן מפאר לשם ולתהלה,
ובידו (בתובה פנים ואחור) מגלה
חתנים וכלות פדי ארבה לרוב עליה
איש איש וצמד יצהירו מבין דלתותיה.

וביניהם תקוק לזכרון גם שם זאת הנערה
חתן כהפצה חשבו, הבין בעבורה,
ספר בעל הלשון עשר המתן ואשרו,
הדרכת בנו החתן טובו וישרו;
גם לו יד ושם בכתב ובמידעים
הנהו מכלל כל פאר, יפה אף נעים,
פניו כשלא יקבינו, וכשמש עניו מאירות,
פורט על פי נבל פנעים זמירות
גם לו אה כמוהו, ואשתו בת חיל ודעת
בראש אמיר היחש היא נוגעת!
יפת תואר ויפת מראה כשוישנה יפהדפיה
ראשונה בקריה העליונה שמעיה כל העיר הומיה;
אם גם את (אמר לנערה) התי שניה לטובת המעללים
או תאורנה יחד כשני המאורות הגדולים!...

עקה אחים הגירו! האם התרצה השוכבה?
לא! — גם הפעם בטוב בעטה, ושבתה מדהבה
«בדקה רב הוא מבית אבי» אמרה:
ואנכי חק לי שמתי ולא אעבורה,
כי הרחק כל ארחיק מאבותי אשר אהבתי,
וגם הבית לא כלבבי הוא, לא כן חשבתי!

אֲבוֹ תִבְעַרְתְּ הַקְנֵאָה הַיְתָה בְּנִפְיָהּ מִשְׁלַחַת
הַהֲלוֹת אִשֶׁת אַחִי הַחֲתָן, אֶךְ לָבָה כָּאִשׁ מִתְלַקַּחַת;
זֵיא הַתְּפֹאֲרָה בְּלִבָּהּ: אִין כְּמוֹהָ יִקְרַת הָעֶרְךָ!
בְּבוֹאָהּ בְּבֵית חָמִיָּה, פָּלַם יִכְרְעוּ קָה בְּרַךְ,
בְּחֵן וּבִזְיוֹן, תִּעַקֶּה עַל פְּלָנָה,
וְלִפִּי דְבָרֵי הַשְׁדָּכָן, יִתְרוֹן עָלֶיךָ לְבַלְתּוֹ הַרְאֵשׁוֹנָה;
וְהֵאמֵר בְּלָבָה: אַף כִּי לְשֹׁנֵי הַמְּאֹרֹת דִּמְהָ אוֹתָנוּ
קָנֵאת אִשָּׁה בִּרְעוּתָהּ לְנִצַּח תִּוְקַד בְּנוּ,
וּפֶן עוֹד דְּמַתָּה צָרְתִּי לְשֹׁמֵשׁ, וְאַנְכִי כִּירַח;
הֵה! זֹאת לֹא אֶסְבֹּר, לְשֵׁאת אִין בִּי כַח!—
לִבֵּן דְּבָרָיו לֹא הִקְשִׁיבָה, וְהַעֲזוֹב כְּבוֹד, הָדָר וְהוֹד,
וְהַזְהִירָה אֶת הַמַּפְתָּה, לְבַל יוֹסֵף רְאוֹת פְּנֵיהָ עוֹד.—

פֹּה הִלְכוּ לָהּ יָמִים רַבִּים, עַד הִעֲשִׂימִים הַגִּיעָה,
וְעוֹד עֲרֵפָה כְּבָרְזֹל, וְכָל עֵצָה הַפְּרִיעָה,
וְהִנֵּה נִרְאָה אֵלֶיהָ שְׁדָכָן גְּבוֹר צִיד בְּפִיהוּ,
שָׁלַח מֵאִישׁ, לְפָנָי שְׁנָתִים יָמִים חֲרָנִי הַהֲצִלָּחָה לוֹ הוֹפִיעוּ
הַרְחִיב ה' אֶת גְּבוּלוֹ כְּאַחַר הַגְּדוּלִים,
— אִין חֲדָשׁ הוּא בְּתִבְל, רַבִּים יוֹרְדִים רַבִּים עוֹלִים!—
וְלוֹ בֶן יָחִיד, גַּעַר בֶּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה,
וְעִשְׂרֵת אֲדָמִים כֶּסֶף יִתֵּן לוֹ לְמָנָה

לְבַד בְּגִדֵי כְבוֹד אֵין מְסַפֵּר , בְּמִנְהַג גְּבוּהִים וְרָמִים ,
פְּנִינִים וְאַבְנֵי חַן לְהַפְלָה , מְבַעוֹת , חָלִי וְנִזְמִים
וְאַרוֹחַתָּם אֲרוֹחַת תְּמִיד תִּפְתֹּן לָהֶם כָּל יְמֵי חַיָּו
וּבְנו יוֹרֵשׁ הַזֶּנו וְכָל טוֹבוֹ , בְּהָיו וְנִגְזָיו . —

גַּם בָּזָה כֹּהֵן בְּחָרָה הַנְּעֵרָה , קִשְׁת הַעוֹרָף
אֲשֶׁר בְּמִיתָ לֹא מִיִּין וְלֹא חוֹרָה !
הַמְּחַתֵּן הַזֶּה (עֵנְתָה) לֹא הוּא לְכַבוֹדִי
כִּי יֹאמֵר עָלָיו אָבִיוֹן הָזֶה , הֲלֹא יִשְׁחַת הַיְדִי
גַּם לָן יְהִי מִעוֹדִי לֹא תִפְצְתִי
הַרְחֵק מִמִּטְחֵי קִשְׁת מִתָּם רַצְתִּי ,
כִּי הַיְחִידִים קְרוֹב בָּנִים שׁוֹבְבִים ,
לֹא יִדְעוּ עֲרוֹךְ אִשְׁת חַן , אֵילַת אֲהָבִים ,
הוֹלְכִים אַחֲרַי שְׂבִירוֹת לָבַם , מְפֹזְרִים חוֹן וְעֹשֶׁר ,
מִתְּפַנְקִים וּמִתְעַנְּגִים עַד יִשְׁבְּרִם בְּפָן וְחוֹסֵר ,
בֵּיתָם נִשְׂאָר רֵק , נִחְלַתָּם תִּתְעַרְעֵר , וְהִיתָה מְעֵי מְפֹלָה ,
וְהָאִשָּׁה אֲשֶׁר רָדְפָה אֶת הַהֲצִלָּהָה תְּהִי אֲמֹרָה . —

אֲבֵן טַעַם אַחַד כְּבִד מְזָה , תְּתוֹם בְּלִבָּה
אוֹתוֹ לֹא הַגִּידָה , סוֹד זֶה טְמִנָּה בְּחֶבֶה ;
כִּי אֲמָרָה : אֲנֹכִי בַת עֲשָׂרִים , וְהוּא בֶן שֶׁבַע עֶשְׂרִים שָׁנַיִם
כִּי צִעִיר הוּא מִמֶּנִּי לְיָקִים , יַעֲנוּ בּוֹ תְּפָנִים ,

והיה כי יתקצף בי, אנה מתרפה אלה מעמי?
 כי יבוי ויאמר: בלה אני, הוא בני ואנכי אפי;
 על כן גם השדכן הזה לא פעל כל מאומה;
 ויבללה בצאתו, כי לא תהי לה בר תקומה.

עתים עברו, ואחר תחתיו מקרוב לה הופיע,
 עד לא נעשה שדכן היה מלמד, תנרות הביע,
 לכן היה לו לשון לפודים, פיו חלק מחמאות,
 דובר אמת, דבר לא כחד, לא התנפל רעות;
 ויבא בפיו תתן לפני זאת השובבה.

כן עיר רבתי עם, אך עיר מלדמה קרובה
 וידבר לאמר: המחתן מוכר עורות, סוחר בקר וצאן
 וגדול מאד בעיני ובעיני בני, ובכל הזן,
 וזהנער אלפי זהב למותר הנדה ממננים
 ואותו אהב אביו מכל אהיו, כי הוא לו בן זקנים,
 והאיש טוב הפוג מאד, ומוב העין,
 מר הצלחת בניו, בר טובו בידו פאין,
 ולוי אשתו כי רעה היא בעש מוער
 כי עתה יוכל התחתן עם מלך וישר;
 אך מי ישמענה? את מי תורה רעה?
 תנהום, תזעק המשביל ידום ואה הוחה נבאה.

עוד אֵלַי כָּסֶף יִכְפְּרוּ בְּעַד חַטָּאתֶהָ ,
וְאֵת (אָמַר לָהּ) בְּחִכְמֶתָךְ אֶל הַשֶּׁק תּוֹרִידִי אוֹתָהּ ;
אֵין טוֹב מִזֶּה בְּתִבֵּל , לֹא תִשְׁמְעֵנִי בְּתִי !
קָחִי נָא אֶת הַנְּעַר הַצּוֹלֵחַ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲתִי !
יְדַעְתִּי כִּי לֹא תִשְׁפָּחֵנִי וּתְבָרְכֵנִי נִפְשָׁךְ ,
נִחַשְׁתִּי , וְגִיָּה גַם פִּימִי הַדֵּל יְבוֹרֵךְ בְּגִלְלָךְ ! —

בְּמִי רוּשׁ עַל מִכָּה מְרִיָּה , וּכְצַרְעַת מִמְּאָרֶת לִיפֶת פָּנִים ;
בֵּן הָיוּ דְבָרָיו לְלֵב הַבְּתוּלָה , לְמַעַלְהָ מִעֲשָׂרִים שָׁנִים ;
בְּחִימֵי אֵף דְּבָרָה : כְּנֶתֶק הָרֵאשִׁי עַד רֵאשׁוֹ נִזְרֵי יִשִּׁים
בֵּן הַמְּלִמֵּד הַחֲפִיץ הַיּוֹת חֲכָם חֲרָשִׁים !
חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת , לְהַבִּיאֵנִי בְּמָקוֹם דְּמִי יְהִיוּ נִשְׁפָּכִים ,
אֶל בֵּית מוֹכֵר עוֹרוֹת , סוֹחֵר בְּקָר וְצֹאן , שֹׂר הַטְּבָחִים !
אֶךְ כֹּלֵת טַבַּח יִקְרְאוּנִי : בְּנִפְשֵׁי נִשְׁפָּעֵתִי !
לֹא זֹאת אֲשַׁמְעָה , מִבְּזִיוֹן וְקִצְף הַלֵּא גּוֹעֵתִי ;
וְעוֹל זוֹרָה מְלַח עַל פְּצָעֵי , כִּי לֹא אֲשֶׁה מֵר מִסְּפוֹת
הָאֵם בֵּין מִשְׁגָּעִים חֲדָקִי , כִּי אֲרַד לְגִיא צְלָמוֹת ?
אֶהְיֶה נִבְנֶעַת לְאִשֶׁת כְּסִילוֹת פְּתִיּוֹת הוֹמִיָּה ?
אֲשִׁים זֶהָב כְּסִלִּי , וְתַחְתִּי שְׂאוֹל אֲצִיעָה ?
הֲלֹא תִסְפּוֹר וְתִמְנֶה אֶת הַלְּחָם אֲשֶׁר אוֹכֵל
וְכִי אֲעַדָּה אֲצַעֲדָה וְצַמִּיד , חֲלִי וּכְתָם הַבֵּט לֹא תוֹכֵל

הָהוּא ! לֹא כְּאֵלֶּהָ חֶלְקִי , לֹא זֹאת יֵאָתֶה לִּי !
הָיָו לֹא תִהְיֶה , כָּל עוֹד נִפְשֵׁי בִּי !
וְתִגְרֹשׁ אֶת הַשְּׂדֵכָן , וַיִּלֶּךְ סָר וַוַעֲפָ ,
גַּם מְעַט יֵינן לֹא בָּא אֶל פִּי , וְשָׁב לְדַרְכּוֹ רֵעֵב וְעֵיפָ .

אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְעֵתִים נְגוּזוֹ מִיָּהָר חֵישׁ ,
הַגִּיעָה לְשָׁנֹת עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ , וְעוֹתֵה לֹא גִתְּנָה לְאִישׁ ;
הַשְּׂדֵכָנִים אֲשֶׁר עָמְלוּ וּבִצַּע כְּסָף לֹא דָקְחוּ ,
נָחוּ שְׂקִטּוֹ מְעַט מְעַט , עַד אֲשֶׁר יִדְתוּתִיהָ לֹא פָתְחוּ .
וְכִי בָּא עַל לֵב אֶחָד לְדַבֵּר עַל אֹדוֹתֶיהָ ,
כִּמִּי יִדְבֹר בָּהּ ? אֵלֶמֶן לֹא תֵאָבֶה , בְּחֹר יִמָּאִם אֹתָהּ ;
מָה לְבָן עֲשִׂיר לְקַחְתָּהּ ? בְּחֹר רַךְ בְּשָׁנִים ,
כִּי שְׁנוֹתֶיהָ דִּי לָאִם אֲרַבְּעָה בָּנִים ;
הֵן הַבְּתוּלוֹת כְּפֹסָמִים הַמְּבִין בְּשָׁנִים יִרְאֵמוּ ,
אִם זְקֵנָה זְרָקָה בָּם לְמִדְּכָבֶת שָׂרִים בְּרִי יִאֲסִימוּ .
אֲדִי־הָאֶכֶר לְעִבּוֹדָתוֹ יִקְחֵם , אוֹ נוֹשֵׂא סָבֵל תַּחַת מִשְׁאוֹ !
בֵּן הַבְּתוּלוֹת אֲחֵרֵי בְלוֹתָן , אֵיךְ כִּי גָאוּ גָאוּ ,
גָּאוּהָ גוֹרְדָן לְנִפּוֹל בְּתוֹךְ זְקֵנֵי דִלַת עִם הָאָרֶץ ,
וְהַנַּעַר יִדַּע מָאוֹם כָּרַע וּבְחֹר בְּמִזְבֵּי יִשְׁקָצֵן כְּשָׂרֵץ ,
גַּם אֵלֶמֶן אוֹ גְרוֹשׁ , אִם עוֹד שְׁנוֹתֶיהֶם יִמְעָטוּ ,
בְּתוּלוֹת כְּאֵלֶּהָ , בְּרַגְלָם יִבְעָטוּ ;

(4.)

ואף כי בחור בארזים, וכלו מחמדים
לא לבלה רבד ערשו מרבדים !! —
לכן לא בא גם האחד אל ביתה
ועוד זכר את ערפה הקשה, ולא יכול שאיתה;
זכר כי זרע רב מאסה, ובן עשיר לא חפצה
במיוחס קצה נפשה, ובבן דעת התלוצצה,
יליד עיר מצער לא לכבודה, ומרחק רב לא לרצונה
בן יחיד תבוה, וכי אביו אביון היה תמצא תואנה;
בית סוחר בקר וצאן, גיא צלמות תקראתו,
ומפני אשתו תירא, ואותו טבח תכנהו,
עד כן אמר בתחתו: לא אדבר עוד עליך!
עוד לראות את אחינו תצא נפשוך, ותבלינה עיניך. —

פעמים רבות חכמת הבתולות בעד החלון הביטה,
מדוע רגל השדכנים מבוא בושששת ורחוקה לבוא עתה?
וכי ראתה אורח הולך אל בית אביה,
רוחה שאפה, לבה דפק, ונעו שפתי פיה
אבן לשוא פחדה פחד! לא שדכן ולא בן שדכן היה לה
רק על דבר מסחר ומנין, או הלות כסף הנה זה בא!
אל ראי מוצק כי קרבה לשאלהו על יפעת הפנים,
ויענה: ראש בתולה, פני בעולה, אם פמה בנים!

נִפְשָׁה עָרִיחַ תֵּאָבֵל , וְנֹאזְנָה הֵחֵר לְרֵדֹת אֶרְצָה ,
קָבָה יִבְאֵב עָרִיחַ פֶּן הִהִי לְמִשְׁרַל וְשִׁמְצָה ,
קִזְאֵת ! הִתְקַבְּצוּ עֲבִים עַל פְּנֵיהַ מְהֵר , וְנִשְׁתַּח מֵרֵאָה
תּוֹחֶלֶת מִמְשַׁכָּה הַחֲלָה אֶת לְבָבָה בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם הִלְכוּ יְמֵיהָ !

יָמִים כָּמוֹ אֵלֶּה , כְּשֶׁלֶשׁ שָׁנִים הִקִּיפוּ ,
וְדוֹבְרֵי גְבוּהָה גְבוּהָה , עֲבוּדָה רָגַר לֹא הִנִּיפוּ ;
פְּתֹאֹם ! הִתְרֵאָה לָהּ שְׂדֵכֵן לֹא רָאָה אֶתְהָה מֵעוֹדָה
שָׁמַע אֶת מְהַלֵּל יְפִיָה , עֲשָׂרָה וּכְבוֹדָה ,
אֲדָה לֹא נִבְחַד מִפְּנֵי גַם מִסְפֵּר שְׁנוֹתֶיהָ
עַל בֶּן עֲרֵב לָבוּ , לֹא עִם גַּעַר וּבְחֹר לְגִשְׁת לְפָנֶיהָ . —

הַבֵּיטוּ אֲחֵי , וְהִתְמַהוּ תְּמַהוּ אֵיכָה זֶה־ב יוֹעַם !
יִרְאֵתִי ! פֶּן אֶת אֲשֶׁר יִרְק יִרְקָה תֹאכַל הַפַּעַם !
הֵה ! עוֹד מֵר חֲלָקָה זֶה מִן רִירָה רָב מִפִּיָה ,
אֲדָה ! הֵבִי יִמָּאֵם צִמָּא מִי רִפֶּשׁ בְּאֶרֶץ צִיָה ?
בֶּן גַּעַרָה קִשְׁת עֲרָף כִּי תִזְקֵן , בְּתוֹלָה גִשְׁכָּחָה ,
תִּשְׁפַּל גִּאֲוֹתָהּ , תִּקְרַב וְתִעָתֵר , לֹא־אֲשֶׁר אֲזוּ מֵעַמּוֹ בְּרִחָה ;
גַּעַר בֶּן רַב מִאֲסָה , עֲנִתָה דְבָרֵי טַעַם וְהִבִּיזְהוּ ,
עֲתָה אֲבִיו בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה הֵצִיג לָהּ תַחֲתֵהוּ ,
רַבְנוּדַע בְּשָׁעָרִים , לֹא כָבֵר מִתָּה עָרִיו אֲשֶׁתּוּ ,
אֶת זֶה הֶעֱמִיד לָהּ הַשְּׂדֵכֵן הִלְזוּ בְּגִשְׁתּוּ ,

"החַר מִגִּזְע קְרוּשֵׁי עֲרִיזִין, תּוֹרְתוֹ תֵּאֵיֵד בְּצִיץ עַל מִצְחָה,
כּוֹשְׁבוֹ בְּעִיר הַקְּלָה רַבְתִּי עִם, אֲנִישֵׁיהָ יֵאֱהָבוּהוּ לְנִצָּחַת,
חֶכְמָם בְּתֵהֱלוּבוֹת הַבַּל, רֵאשׁוֹ וְגַבּוֹ לֹא שָׁחוּ,
גַּם לֹא דַל הוּא, סִפְרָיו בְּאֶלְפָה פֶסֶף לֹא יִקְחוּ
לְבַד בְּגָדָיו וּכְלֵי-בֵיתוֹ יִצְעוּ עַד הָאֶלְפָה יַחַד
וְאֵשֶׁה עִשְׂיָהּ פִּי יֵשָׂא? תְּהִי תוֹרָה וּגְדוּלָה בְּמָקוֹם אֶחָד
וְאִשֶׁר הוּא זָקֵן — לָרַב וְשׁוֹפֵט עוֹד זֹאת מֵעַלָּה,
בְּעֵבֹר יִהְיֶה הָעַם אֶת פְּנֵיו, וַיִּדְעוּ כִּי עַד כָּל גְּעֵרָה,
וְלִהְיוּקִיר אֶת הָאֵשֶׁה, כְּכַחוֹר עוֹד יִדְּיוֹ לוֹ רַב,
זֶקֶן הַבַּיּוֹם דִּין, וּבְחֵרֹת בַּיּוֹם קָרַב!"

שִׁמְעָה הַנְּעֵרָה אֶת דְּבָרָיו, וּכְהוֹלֵם פַּעַם יִהְלַמְנָה,
יִדְעָה כִּי עֵת הַזֶּהָב אֲשֶׁר חֲלָפָה, עָתָה אֵינְנָה,
אֶךְ קָרַדַּת מְנַבְּהֵי יְשָׁמִים אֶל עַמְקֵי תְהוֹם מְתַחַת,
כְּבֵד-כִּימְנָה הַדָּבָר, לֹא תוֹכַל עֲשׂוּהוּ בַּפֶּעַם אַחַת,
עַל בֶּן חֲזָרָה פִּתֵּשׁ פִּיהָ, וְהַתְּאֵמִין הַתְּחַפֵּשׁ שִׁפְתוֹתֶיהָ,
הֲהִיא לְמָה זֶה נִפְלְתִי? ! (הַיְשִׁיבָה) וְאֶגְלִי דְמַע הַבְּרִיקוֹ עֵינֶיהָ
בְּתוֹקָה כְּמוֹנֵי בַת עֲשִׂיר! לָבֵן חֲמִשִּׁים תִּלְקַח?
מָה פִּשְׁעִי? מָה חָמָאֲתִי? חַנּוּת אֵל שָׁכַח?
אֲמַרְתִּי: כְּשֵׁרוֹת הָאָרֶץ אֵצֶא הַחוּצָה וְחָרַפָה לֹא אֲשַׁמְעָה
וְעָתָה כִּי אָרִים רֵאשׁ, יִחַשְׁבֵׁ לִי פִשְׁעִי וְחַטָּאתִי.

אם לא אמוד שחוק פי, ולא אעצור ברסן לשוני,
נשי צדק לבלעני תחפוצנה, ומנשוא יגדל עוני
תחת אמרי בין פנות חמד אערה על בלגת,
אהיה ראשונה למתחננות, מכבות כל התנה
בכו אבכה להוקף, אגוד לפת, ועזוביו אנחם,
בין המקוננות חלקי, בשעה אל-מות, אלי ירחם,
גם ראיש לפי שנותיו יוכל היות אבני,
אתן את דודי, ונקח לו את לבבי? —
קמשל ורשנינה אהיה, תמאתי! אמנם תמאתי!
"למה לא ירחם אמות? ולא גועתי מכפון פי יצאתי?
האיון אביה את דבריה ויבך בסתר לבו וידבר;
לא עת הפצר בתי! לא עת התעבר!
הלא אביך אנכי? מכאובך מכאובי!
אך עברו ימי עלומיך, מה זה תאבי?
תודות קאל פי עשרתי, וכספי בלוחך יורית
חולי זאת, מי מאנשי שם עתה דודיך יריח?
באם אך נער או בחור באין לפי, אהבתך תשכורי?
הלהם בתי תעגני? הלהם עוד תשפרי?
רב לך דבר גבוה! הסירי כיפה רעיוני הקר,
קומי אורי פי בא אורך, לכבודנו נפל לך חבל!

תכמות קרובותיה תעננה , אף היא תשוב אמריה לה:
הלא גם אשת רב, מי זה יאפוף ראשה העמק שארה?
מי לא ידע ערפי פי לאלה לא נוצרתי?
אך פאשר עם דבבי, ולא אשחית תפארתי!
תדעון בנות גילי, פי עוד לא נפלתי!
יש לי רבי! עטרת תפארת לי נחלתי,
פל יקר לא עלל, פד אורה לא אפלה,
מים צדולים לא יחמצו, דבש לא ימר סלה!

כה עלו לב השדכן פי את דרכו הצליח
הוא הראשון, גלי חמת הנערה השביח;
שרשת ימים התמהמה בבית אבי הנערה,
ואך שמח שב לדרכו, פי לא התטיא את המטרה,
בעוד ירח ימים להועד הנה המדבר,
ואז יקבל שכר לפעלתו, הצמד פי יחבר. —

מי יתבונן איפוא, האפר פי יספח אל עבודת הצבא?
פנות ימין או שמאל לא ידע, פין אנשי המצבה,
אך ירים ראש, אך יצר צעדיו ברגל ישרה,
לבל יהי גבו כנגון ובטנו כבטון אשה הרה
כן נערה פי תארש לאיש, פי יקרא שמה "בלה" עליהו
לא תדע אינה דרה ישכון חן, ומקום יופי איהו?

אם תביט השמימה, או תשח במטה עיניה,
אם תשנה רגלה כאילות, או במדה תשים פעמיה
איך תישר גוה, איך תצמוק שדיה, ותכחיש בטנה,
לבל יהי דבר עומד מול יפיה לשטנה,
באורח זו הלכה גם זאת הנערה המאורשה,
הרבות יפיה, התחדש נעוריה, אחרי בלוותה. —

באסיר על-בור ליום צאתו יקנה,
כשזכב על ערש דוי קרפואה יתאנה,
כן ליום מועד בתולה זאת הוחיכה,
יום תראה את הרב עולה במסלה;
אכן עבר המועד, ירח ימים חלף ואין חדש עמדה,
אין מכתב ואין דבר, תקותה לא ילדה. —

מדוע בולשש הרב לבוא? פריאה רעת מנה!
חשבה מחשבות, נרדה שנתה, בתמול שלשום איננה
ביום אחד — והיא בתלון משכנה רוח שואפת,
לצוד אתריתה, גפשה עלים הדמיונות מרחפת,
והנה! סוסים ורכב השתקשקון, לפני ביתם עברו
עברים בארבה בם יקננו, עיניה שרו,
בחורים וגם בתולות, זקנים עם נערים
מצהלות שמחה על פניהם, מזמרים ושירים

ואיש אחד כבן חמשים, במרכבה נוסע אחריהם,
הכרת פניו ענתה בו פי הוא ראש עליהם
עברו בקול המולה, ומעט מעט נהפך לדממה
ותאבדנה אותם עיניה, זעקו ונבלטו — שמה! —

מעיה רתחו, עורקיה הרעידו, פניה הדליקו,
קבה דפק, ראשה פלהבה, עיניה הבריקו,
מה הפחד? מה התרדה הזאת עד נפשה באה?
יען מה? לא תוכל הבין, זאת כל ידעה!
והנה בן משק ביתם בא הביתה לעשות מלאכתו
ויספר לאמר: העשיר אשר לא רחוק מפה מגורחו,
התחתן עם אלמן אחד, רב... בעיר... הבירה,
לתת לו לאשה את בתו (הבתולה) הצעירה
והוא ומשפחתו עברו דרך פה בקול המולה,
לחוג את התונה, בקרית הרב ההללה! —

כפשתה והשעורה נבו מאבני הכרד בארץ מצריכו
בן מלים אלה, הבו את רב הנערה שבעתים
היש מכאוב כמכאובה? אתים שמעו שמוע!
על בתולה פי אבקה נבלה, כל עין תדמע דמוע...
אל תגידו ברחוב, אל תבשרו בחוצות יהודה
פן תבפינה בנות העברים, על הנערה השדודה;

הִיא לֹא לְשׂוֹא צִלְצִלֵי הַמְרֻכָּבוֹת הַפְּחִידוֹת בְּרַעְדָּה ,
כִּי שָׂמָּה יִשְׁבֶּה הַנְּעֻרָה צָרְתָּה , חֲמִסָּה אֶת הָרֵב מִיָּדָה !

כְּאוֹר בְּכֹר יִזְרַח שָׁמֶשׁ , מְעַנְּנִן וְעַרְפֵּל יִטְהַר הָרְקִיעַ ,
פָּתַע בִּי יַעֲלֶה עֵב , יְשִׁים חֲשֵׁךְ חֲתָלְתוֹ וְזָהְרוּ יַפְרִיעַ ;
כֵּן נִבְלָמָה זֹאת , בְּחֻשְׁבָּה בִּי אוֹר הָרֵב קָרַן יַעֲלֶיָּהּ
שָׁחַר יַפְיָה עָלָה , וְתֵהִי נוֹשֵׂאת חוֹ בְּעִמִּי גַעְזֵרֶיהָ ...
בְּשׂוֹרָה זֹו כְּסֻתָּה אֶפֶר פְּנֵיהָ , וְלֹא־חֲרַת נְהַפְכָּה ,
לֹא יִקְרָא עוֹד שְׂמָה "בִּלְה" בִּי אִם בְּתוֹלָה גִּשְׁכָּחָה ! —

יָמֵי תִהְיוּ וְבוֹהֵוּ וְחֲשֵׁךְ עַל רַבָּה אָרְכוּ ,
הַשְׂדֻכָּנִים עֲזוּבוֹהָ , עַל מִפְתָּן בֵּיתָה לֹא דָרְכוּ ;
כִּי מַה בָּצַע לְדַבֵּר עַל בְּתוֹלָה בָּאָה בַּיָּמִים ?
מָרָם יִמָּצְאוּ אָמַר : "חֲפְצֵי-בַה"תְּנוֹד דְּגִלְסֵי אֵלֶּף פְּעֻמִּים .

יָשׁוּבוּעוֹת הִלְכוּ , וּבְעַד הַצְּלָחָתָה חוֹמָה בְּצוּרָה ,
עַד הַשְּׁלֵשִׁים בָּאָה , וְעוֹדֵנָה בְּצֹרֹר הַבְּתוּלוֹת צְרוּרָה
תַּחַת זָרִים מְטָרְתָם בְּסֶף ; עָמְדוּ שְׂדֻכָּנִים מִקְרוּבֶיהָ ,
דָּרְשׁוּ וַיִּבְקֶשׁוּ לָהּ פּוֹרֵשׁ כְּנַפִּים , בְּחֻמְקָתָם עָלֶיהָ ,
אֲךָ עֲצָמָה וּבְשׂוֹרָה הִיבָּה , נִפְּשׁ שְׂדֻכָּן אֶתָּם לֹא הִיָּתָה
לְתַתָּה לְאִישׁ וּלְהַסִּיר אֶת־רֵאשָׁה

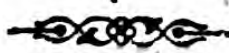
וּבְנוֹאֲלֵי דָמָה הָאוֹתִיזוֹת לְאַהוֹר תִּקְרוּ ,
עַל בֵּן מְשֻׁכּוֹ יִמְיָה , שָׂרָם חֲתָן דָּמִים לָהּ כְּתָרוֹ . —

וּבְמְרוֹצֵת זְמַן וּזְכָנִים , בְּשָׂרָשׁ שָׁנִים זוֹרְמוֹ ,
מִצְאוּ אִישׁ אֶחָד מִשָּׂרֵשׁ הַיַּחַפ , אֲבוֹתָיו מִהָרְמוֹ !
בֵּן שְׂרֵשִׁים שָׁנָה כָּתַב סֵפֶר כְּבוֹדוֹת לְאִשְׁתּוֹ וַיִּשְׁלַחָהּ ,
כִּי שָׁלַח אַחִיהָ אֶל עִיר מְקַלֵּט הַמְּרֻצָּחִים וַיְבֹרָה ,
לְמַעַן לֹא תִהְיֶה לְחֵרֶפֶת מִשְׁפָּחָתוֹ הַטְּהוֹרָה ,
וְדָא יִשְׁנָא הֶפְתָּם הַטּוֹב בְּעֵבֹרָה . —

מִמְרַחֵק הִבְיֵאוּהוּ , לְפָנַי הַנְּעֵרָה לֹא נִחְמָה ,
וּמִבְּלֵי דַעַת שְׁנוּתֶיהָ , עֲשִׂירָה הִיא וּמִמְשַׁפְּחָה דָמָה ,
אֶךְ חָכָם "רַב" בְּעֵינָיו , "וּמִיּוֹחַם" יַעֲנֶה עֲזוֹת ,
בְּלַעְדוֹ אָדָם כְּמוֹהוּ לֹא אָדָם , חוֹפֵשׁ נִפְשׁוֹ לְבִזּוֹת ,
עַל בֵּן בְּרֵאוֹתוֹ , כִּי יֵשׁ לָהּ כֹּל מִיְקָר הַתֵּבֵל ,
וּבְכָל־זֹאת שְׁנוּתֶיהָ רַבּוֹת , וְלֹא נִפְלָה לְאִישׁ לְחֶבֶל ;
אָמַר בְּרַבּוֹ : לֹא לְחַנָּם הִיא יוֹשֶׁבֶת עַד כֹּה גַלְמוּדָה ;
כְּתוּלָה ! כְּתוּלָה ! בְּתַר עֲשִׂיר וְנִכְבְּדוּ ! בְּתַר מֶלֶךְ כְּבוֹדָה !
אֵין זֹאת כִּי אִם מוֹם כָּה , לֹא יַעֲרֹכוּהוּ מוֹתֵר וּמִתָּת ,
אוּ פֶן חֲלָלָה אֶת כְּבוֹדָהּ , וּתְקַרִיבָהוּ לְקָרְבֵּן תַּפְּאֵת . . .
לְכֵן רוֹכֵב בְּגֵאוֹתוֹ שְׂחָקִים , לֹא בָתֵּר כָּה וַיִּמְאַסָּה ,
וּתְשַׁאֲרַר שְׂדוּדָה וְגַלְמוּדָה כַּאֲשֶׁר הִיָּתָה . —

עוד שָׁנוֹת מְסַפֵּר בְּמִנְנֵת לֵב , לֵּה הִלְכוּ ,
לֹא רָאִתָּה טוֹבָה , בְּחִשְׁבַת הַתְּקוּהָ בְּרָחוּ ;
יוֹם יוֹם צָפַר עוֹרָה עַל עֵצְמָה , נָפְלוּ פְּנִיָּה ,
הִרְאִי לֹא יָכוֹל כְּחֵשׁ , כִּי נִחַפְּךָ מִרְאָה ,
שְׁעֵרוֹתֶיךָ הִשְׁחֹרוֹת , חֵן וְיָפִי לֹא עוֹד הִפִּיקוּ ,
מִחֲזוּה נוֹרָא עֲלֶיךָ , שְׁעֵרוֹת כְּסֵף רַבּוֹת הַבְּרִיקוּ
עֵינֶיךָ הַיְפּוֹת טָבְעוּ , בְּמַעֲמָקִים בָּאוּ . . .
לְחִיָּה נָבְלוּ , הַשּׁוֹשְׁנִים כְּשָׁנִים בְּצֶמֶר הָיוּ ,
גַּם נִקְבֵי הַחֵן אֲשֶׁר עֲלֶיךָם קָמְטוּ , כִּי תַחַת הוֹד ,
יֵצֵא מִמֶּנָּה כָּל הַדְּרָה , וְלֹא יָשׁוּב אֵלֶיךָ עוֹד ! —

אֲבִלִיגָה עֲלֵי יָגוֹן , אֲגִיד אַחֲרֶיךָ !
אִם בְּתוֹלָה נוֹלְדָה , לֹא בְּתוֹלָה תִּכְלִיֶּתָה ! . . .
כְּאֲשֶׁר לֹא רְחוּקָה מִשְׁנַת הָאֲרָבַעִים הַגִּיעָה
נִתְּנָה לְכַפְרֵי אֶחָד , אֶלְמָן , הִרְחַק מֵאֶרֶץ מְגוּרֵי אֲבִיךָ
וְרוּ יִלְדִים שִׁבְעָה , אִישׁ בֶּן חֲמִשׁ וְחַמְשִׁים שָׁנִים ,
וְרַק בְּעֶבֶר זֹאת לְקַחָה , לְבַל יִרְבֶּה עוֹד בְּנִים ! . . .
תָּמוּ שִׁירֵי .

גֵּבֶר הַתְּבַל .

Жизнь въ свѣтъ, одинъ
скучаетъ, другой гуляетъ, тотъ
скачетъ, другой плачетъ !

Авторъ .

זה כרבע שנות גבר אנכי חי על פני האדמה, ורבות
ראיתי בימי הלדי (אחרי אשר הביאני הזמן לשוט עלי תבל
רחבת ידים) באתי בארצות שונות, וערים גדולות והומיות,
והייתי בעיירות קטנות אשר רק קול דממה דקה ישמע
בתוצותיהם; גרתי בעיר גדולה לאלהים ורבותי עם, ושכנתי
ב עיר מצער הרחק מאד, אנשים כאנשים שונים בכל מדרך
כף רגלי האותי, והנה בצאתי כי לבד פנידם, גם התולדה
מברלת בין איש ובין רעהו, זה טוב, וזה רע. זה הכם,
וזה אויל. זה שמח והפץ הייב, וזה עצב ושש כי ימצא קבר,
הה, פלאים! הן בצלם אחר נבראו כלמו, ובדרך אחר יצאו
עלי תבל, גם לא עיני הטוב ספיר ונהלום, ולא עפעפי הרע
הלקי אבנים, לא גידי החכם משי, ולא עורקי הכסיל פשתה
לא ראש השבח כסף או זהב, ולא קרקוד העצב נחושת או
ברזל, גם עודם בבטן תולדתם אחת היא, ומדוע כי יצאו משם
הפרד והיתה לחלקים שונים, ומפרדת ומברלת גם בין אחים
תאוטי בטן רבל יינקו משריה חלק כהלק? אב היא אם כל הי

כלנו בניה נהנו. ותכפר את בן אהובה לתת לו מכל הטוב אשר ימצא לה, על פני הבן השנוא לה אשר תנחילהו עמל וכעב וכל ימיו מכאובים? מדוע לא תשקול בפלס רוח אפעו, ובמאזני צדק היינו? הן הארץ אחת היא, גם התבל אחת, ולמה זה לא תתן לנו גם מנה אחת? זה שואב רוח צח ולבו שמח ויודע כי הוא חי, וזה שואף רוח כקנין, נפשו עליו תאבל ולא יאמין בחייו? אהה! הן התבל אף נבל, וכל החי מנתיים, זה ינגן למחול וזה לאבל, איש איש כפי הרוח אשר תנוח עליו יפרוט על מיתריה, ומותר התבל מן הנבל אין! —

אמנם אתרי תרתי וראיתי רבות, הנה מצאתי כי לא בכלם תאשם התולדה, יען גם עליה הוכנו מארבים, הן המת המקום והזמן, היוצאים להלהם לקראתה לעת מצוא ויוכלו לה. יש אנשים אשר ילדו על ברכי עיר תשואות פלאה וקריה עליזה, ומעודם הורגלו לשמוע קול שרים ושרות, קיל צהלה ורנה, ושאון המון חוצותיה יבלע בתוכו צעקת דכאי רוח ויללת מרי נפש, ואשר על כן אף גיל ומשוש תמלא אזנם, לכן תולדתם תלמדמו רק לשוש ולשמוח, לאכול מעדנים ולשתות ממתקים ולחיות חיי ענג עלי תבל, ולנגן שירי שמחה על כנור חלדס; ואף כי יקרה לאחד אסון ופגע לא יציקו את לבו רק ברגע מקרהו, ועד מהרה יחליף כח והיתה מצוקתו בלא היתה, כי אודהביו הבאים לנחמו, ומביאים לו משלים אלף, וקול המית העיר המשבית את דממת משכנו ומפזר את רעיוני היגון מעל שמי מזיכותיו, ישכיחוהו את התלאה אשר מצאתהו וילמדוהו כי ישחק לפיד ויצחק לאיה, ורק לב שמח ישא בקרבו ונפשו על מכונה תמיד, ואז גם

תולדתו שמחה כי לא נהפכה, ומתברכת בלבבה לאמר:
שלום יהיה לי כל הימים! —

אכן אם את בן עיר הלזו ישליך הזמן — אם לרגלי
אשה או לרגלי מסחר — אל ארץ אחרת, אל עיר קטנה
ואנשים בה מעט, ופה יראה מקום לבלות ימיו: הה! מה
יאמר אז השמח הלז האמון על הררי גיל וחרוה? הן לא
יאמין בעיניו ובאזניו ישים תהלה, אם יראה או ישמע כי
גם פה חיים תחת השמים, שם בעיר מולדתו בחוצות ירננו,
ברחובות ישרקשקון, ופה — אך דומיה, השקטה: והאנשים
האחרים הנותנים אות חיים בלכתם בחוץ, ידמו בעיניו כפסילי
עץ או אבן המתנועעים לעתים מזומנות על ידי מלאכת
מחשבת, וכצפור דרור האחוז בכלוב, רגע לא ישבות וינתר
בתוכו לתור לו חר להמלט ממנו, בן בראשית יפי צואו פה
יתשוב מחשבות גם הוא, ויחתור לברוח מן עיר מצער זאת
ולבקש לו מפלט שם בארץ החיים, או יקום הזמן מארבו ויאמר:
הרף ויִסבנות מסבות שונות יטוה סביבו העוצרות את מחשבותיו
לצאת אלי הפועל, ואל כל מטרה אשר יקלע יחטיא. — מה
יתאונן האדם החי הזה לעת כזאת, על ימיו החולפים באפס
תקוה להמלט מן ההפכה; האיך זאת הפכה? — שמחה התולדה
תיה, ותקטיר קטורת חיים חדשים לבקרים, ופה הנה נירדמה
ותישן גם את בניה על ברכיה; שמחה תגדיל כל שמחה ותקטין
כל אבל, ופה תגדיל כל אבל ותקטין כל שמחה, כי שם אם
ימחץ הזמן מאה אנשים, ימצאו אלפים אשר לא ירגישו כל
אלה, ופה אם אצבע קטנה תכאב לילד בערשו, מקוננות
תשאנה נְהי ותהום כל העיר; התנודות כאלה, לאלפים ולרבבות

- כי יעל השמט הלזה על מורשי לבבו, ידמה כי תורד שאולה
בעמק רפאים ויירא לגשת אל איש להתרועע אתו, ובין כה וכה
במרוצת הימים יחלש כח תולדתו השמטה מעט מעט, ותתקפרו
המרה שחורה, לבו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, תחת שמטה
הנוגה נחלתו, ותחת נחת שחת! — אהה! המקום והזמן מנצחים
והוא ותולדתו מנוצחים, הנה האיש אשר נגן בימי קדם על נבל
התבל שירי שמחה, מנגן עתה נגינות אבל, קסם בנבלה תבל!
אחרי אשר הזמן הקסם פורט על מיתריו כחפצו, ולמשמע
אין דאבה נפשונו. —

גם החכם בחכמתו אל יתהלל לאמר: כי חכמתו מן
בעדו, וכל חצי המקום והזמן לא יצליחו להשחיתו בעד שריונו,
ואף כי לא חכם אני, הנה יר הנסיון תעידני כי לא יכחיש כל
חכם דברי אלה; ואם כי באמת קדקד כסילים אלף ימחצו עד
לאין מרפא טרם יכופו ראש חכם מעט מועד, בכך זאת נקה
לא ינקה מהם. — יבוא נא חכם אחד הנה ויאסף אל עיר קטנה
אשר אין בה לא חכמים ולא סופרים, לא משכילים ולא נבוני
דעת, ויגור עם שכניה ימים רבים, הלא יראה נא אם לא ימלאו
שחנק פיהם חסרי לבב אלה על כל פועל ידיו, ואם לא יתפארו
בחכמת מה אשר להם, לסכל את מנהגו; מה מאד יהמו
מעיו עליו בראותו אוילים גבערים מדעת, המעוותים את הישרה
ואת הנכוחה יעקשו, והמה הוקמו לרועים לרעות צאן עירם,
והצאן האלה התרדים למקל חובלים אשר בידם (והוא חכמתם)
לא יפתרו פה גם בעת רועיהם ימצו דמם ומנו צמרם יתחממו
ואם החכם הזה יעמוד בפרץ לפקוח עינים עורות — עיני צאן אדם
אלה — ולהורות להם דרך להשמט מידי גוזויהם, לא יפנו ולא

ישעו אל דבריו, מפחד נוגשיהם אשר עליהם. ועצתו תשאר מעל. — גם אם יראה איש לבוש אדרת צדק, ותוכו הוות ומרמה, והוא בתכמתו יבקש לגלות את נבלותו לעיני השמש, באשר לבו דוי עליו כי שקר הולך וגדול; או שכרו ישולם כי יכתירוהו אויבים ומקנאים מכל עבריו להוציא בלעו מפיו, ועל כל צעד וצעד רשת פרושה לרגליו, וכל פה פתוח לאכלו חי. והיה בראותו כי החכמה אשר תשקבה למנון, היתה לו לאבן נגף ולצור מכשול, והוא הפץ חיים ואוהב ימים אולי יראה טוב; ינער חצנו משקול בפלם החכמה את מעשהו כפעם בפעם, ופעמים רבות ירחיק את עצתו הבנויה על אדני הרעת מפני עצה נבערה היוצאת מפי חסרי דעת אלה למען הטותם לצרו לאהבה אותו, ולא ישחיתו ולא ירעו אותו בכל סדרך כף רגליו, ואם כי עבי האולת לא יאפילו את שמש חכמתו ועיניו לא תכהינה מראית אור האמת; אכן בראותו כי פה החכמה זוללה אשר לא ביד יקחה, ופרי האולת אם יביאו עגלות עמיסות משא לעיפה יתרוצצו לחשוף להם עד קלה למלאות מהם כרשם; אז הוא לבדו ישים מסוה על פניה לבלי הבט בה, ובחשיכה יתהלך באשר יתהלכו שכניו הבווערים, ועל כל מעות אשר ידוה לבו רק מן החרכים יציץ ואפס קצהו יראה, ואם יוכל לתקן ירום ויחשה. אף כי כנטל התל תבבד עליו הרומיה. —

סוף דבר: יניח את החכמה ויחתום בעדה למען לא יוסיף דעת ולא יוסיף מבאוב, ויתנהג למורת דוחו על פי מנהג תועי לבב אלה לבל יהי להם כסלון ממאיר. — אהה! הן החכם הרואה אור בהיר בעד ארובות האמת, מנוצח מידי

המקום והזמן וכל חכמתו תלא לעמוד מול כשפיהם ומנגן עתה
 על נבל התבל שיר כסילים. אוי נא לנו תבל : אם הקוסמים
 האלה מנצחים בנגינותם ונותנים שיר לנגן על מיתריך : —
 גם אם ישא הזמן על אברתו יליד עיר מצער אשר גדל
 בחיק המנוחה אל עיר הומיה רבתי עם : מה ישתומם בן-מנוחה
 הזה כאשר ישים מכמו פתאום על גבהי החומות ותועפות המגדלים
 הרבים. על המון אנשים רצים ושבים חליפות • ברחובותיה •
 ועל כל אדר היקר אשר להשרים והשרנת ? גם איך ישתאה
 כאשר תצלנה אזניו למשמע קולות שונים. פה נדברו איש אל
 דעהו. ופה צועקים חמס ומריבים איש את אחיהו : פה קול
 ששון ושמחה ובתוך להקת נוגנים יצאו חתן וכלה לחופתם :
 ופה קול בוכים וסופדים וביניהם הולך האדם אל בית עולמו.
 כאלה וכאלה זרות מבהילות לרגעים יראה וישמע. ומרגע לרגע
 יגדילו את תמהון לבבו עד אשר ידמה כי תרדמה נפלה עליו
 ובעל החלומות מראה אותו תבנית תבל חדשה אשר לא היתה
 לעולמים. כי בהקיץ לא יאבה האמן כי תסוב התבל על אופנים
 מאופנים שונים ולא תתחפף. כאשר לא תלך העגלה כברת
 ארץ לבלי תחפף על פניה אם אופניה לא ישוו איש אל
 אחיהו. אכן אחרי אשר יתמהמה שם ימים רבים וירגיש כי
 לא בחלום רואה את כל אלהי : אז לאט לאט יביאהו התרגל
 לנסות דבר אל האנשים וישוכנים אהו. ואחרי כן להתהלך אתם
 להתרועע בחברתם ולשמח בשמחתם. ובין כה וכה ימצא
 אוהבים חדשים האורבים לצורך נפש נקי כזה. זה יביאהו אל
 בית מאכל ומשתה. וזה יובילהו אל בית שמתה לשמוע נגינות
 נוגנים בתוך עלמות תופפות. פה יתענג על ענג החושים. ופה

ישעשע על שעשוע הנפש, ובמשך הימים כאשר משך ידו את לוצצים, תתהפק תולדתו בת — המנוחה עד כה — כי לא יחיה עוד הנקי הזה בלעדיו כל אלה, ויקיץ הוא את מקיציו, ויעיר הוא את מעורריו, וכל רגש קדש אשר הרגיש לפניו וכל ההפעלות שהורות אשר התפעלה נפשו בימי קדם על מותרות תענוגות בני האדם, יהיו כלא היו, אין דבר אשר יהי לה לפלא או למורת רוח, ואין עון אשר חטא; ואז יאמר הפכפך הזה: כי רק אז בשבתו בחק המרגעה חלפו ימיו בחלום, ואך פה הקיץ אך פה הוא חי; שמה רק על אופן אחד ובררך אחד לאט לאט סובב הולך עולם קטן בכבודות, ופה על אופנים מאופנים שונים עד מהרה ירוץ וסובב עולם רחב ידיים, ובהנשא החיים יגשאו האופנים, וכאשר יהי עוד האופן בתוך האופן, אז אל אשר יהי הרוח ללכת ילכו. —

הוי! בן המנוחה הנקי הזה אשר לא ידע לפניו לנגן רק שיר העז לאחיו בערשו, הנה מנגן עתה שירי אהבים, שירי עגבים, ונגינות שותי-שכר; אבוי תבל! נבלה הבל! כי המקום והזמן משפו את מיתריו, וקסמים בידם להטות לב הארם לנגן עליו כאשר כוננו: —

אולם עוד זאת ראיתי: כי יש בן עיר קטנה אשר ילד ואשר גדל על ברכי הטבע התמה והנקיה, והיא באהבתה אותו זרעה פניני החכמה בתוך ערוגות לבבו. אכן כארץ שמנה לא תוציא לחם אם לא יעמול עליה האכר, כן לא יוליד ולא יצמיח גם הוא נטעי נעמנים לעוים, באשר מקום מולדתו איננו דורש ומבקש מידו כי יעמול להוציא זרע קדש זה, והחכמה לבני עירו כשאר מותרות התבל אשר לקחו להם רק בני העירות הגדולות, וגם הוא לבדו איננו יודע את מחיר הפנינים הטמינים

בתבו ואינו שם על לב להוציאם, וכה נשארים צפונים סלה!
אכן אם את האיש הזה יביא הזמן אל עיר גדולה אשר אנשיה
שתו את החכמה כחותם על זרועותם, ומחשבתם להפך מול
בני העיירות הקטנות; כי תהת אשר פה השבוה למותר עלי
חלדם, שמה שמה לראש ותכלית לכל ענין וקנין; אז תפקחנה
עיני הנקי הזה ותולדתו הנדיבה תעוררהו ותפתהו כי יעמול
להוציא שתילי קדש ולבשר פרי חמר מן הזרע אשר זרעה על
תלמי לבו, ומה תשמח והתענג עליו בימים האלה, אשר עד
כה חלצה שר להניקהו ויעתיקהו; ועתה כל עוד יוסיף
להניק הנה הוא יותר צמא, ומה ישתוממו עליו אנשי העיר
הגדולה הזאת אשר בראשית בואו אליהם הביטו עליו בעין
לועגת כעל פפרי אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו, ובמשך
ימים לא כבירים והנם מביטים עליו בעין כבוד, והמשכילים
בעם ישוטטו ללקוט שושנים בשדה מזימותיהם ומתכבדים
להקריב לו מקרעת נזר הכמתו, והיא ביתרוננו אשר לו לב
שהור ונפש נקיה ואיננו יודע מתהפוכות התבל וכזביה דרביב,
ירב צבא אוהביו מדי יום ביומו ומושף אחריו לכב נבוני
דעת עד אשר ישימוהו לראש עד פלהם, ושמעו הולף בכל
הארץ.

אהה! הן הנבל אשר נתנו המקום והזמן פירי הצולח
הזה לנצח בנגינות ערבים לאזון שומעת, הנה הוא הקסם אשר
אחריו ימשכו כל בני האדם להרחיק נדוד גם לשום בים דרך
ובמים עזים נתיבה ורק להאסף אל הערים הגדולות, באשר
יאמינו כי שם אנלי ממר זהב, ופנינים רסיסי לילה, ואם
כי באמת רבים המה גם נעררי החכמה המוצאים את בת
ההצלה אחרי בואם בשער בת רבים; בכל זאת טרם אחר

יצליח - נפעות אלפים תנוענה ברעב ומחסר כל, ורק אשר
מהצרת האחד תצילנה אזני כלנו. ומאסון אנמללים אין
מספר אין. דובר ואין מְסִמֵעַ: על כן תפתנו נפשנו להאמין
כי בכואנו אל עיר גדולה נמצא רק את הטוב ואת האשר,
וננינות ענג ושירי שמחה ננגן על נבל התבל; אולם אם תאבו
ירידים! ובאמונה תפקחו אזניכם אז תאזינו כי הַמִּית רבבות
נבלים קוראים אל אבל, ונבלי העליונים נער יכתבם, אף הזמן
בכשפיו בהמותו יב נבר להביאהו אל המקום אשר יָעֵדוּ,
סחניף גם את לבב הפִּיךָ עד אשר יתפתה להאמין כי ממעמ
נבלי ניל האלה יִמֵן לו למנה, ואף המושל ברוחו אשר קסם
הזמן לא יניעהו כי יחוש להאמין בו אז אם גם בשפק יסיתהו
כי שם במרחקי ארץ בת ההצלחה תכונן לו הנבל, לא יִמְלֵט
עוד מְלַבֵּת שבי לפניו אסור בחבלי קסמיו עד המקום אשר
הכין לו: וכמו כן אחר מאלף יתענג על נבל האשר,
זהגשורים יתענו על נבל העני והחוסר, אף אשר מְטַבֵּע
בני האדם כלם כאיש אחד (עת יעבורו תחת שבט הזמן)
לבקש חדשות, על כן ישן מפני חדש יוציאו תמיד אף אם
אין על חדש; וגם נבל התבל אשר בידינו היום הוכן מראש
ומקדם, והשיר אשר שרו אבותינו הננו משוררים גם אנחנו,
הנגונים נושנים, אף המנגנים מתחדשים חליפות, חדשים
לבקרים שלהן -

כן התחדשתי ונהפכתי גם אני ילד עיר רַב־תְּעָם,
אחרי אשר הביאני הזמן אל עיר קטנה ואנשיה מעטים, מקום
סגורי עתה - והנני מנגן על נבלי נגון עיר מצער, שיר
ישן נושן אשר כבר הוֹשֵׁךְ מרם הוֹסְדָה עוד עיר גדולה: וידעתי

גם ידעתי כי לקול נבלי זה לא יקיצו ישנים ולא יעירו
נרדמים, ועוד נהפוך הוא, כי לקולו אנכי לבדי בהקיץ
פעמים רבות נרדמתי כיונק לקול שירת האַמָּה אשר תנידהו
בערשו, ולקול נבל עיר מולדתי אשר ראיתי בחלומי
הקיצותי. —

הה: המקום והזמן שגנו את טעמי ויהפכני, הזליפו
את נבלי ויעצבוני, נהפך גם הוא גם אני! . . .

ברזלי הזקן.

Хотя лѣта приносятъ съ собою мудрость, но есть ли одинъ урокъ, который бы они намъ дали? — кажется чѣмъ болѣе мы старѣемся тѣмъ менѣе способны понимать молодость. Старость есть голова, молодость — сердце. Старость разсуждаетъ, молодость чувствуетъ. Первая дѣйствуетъ подѣ вліяніемъ невозможности, послѣдняя подѣ владычествомъ надежды, и потому не удивительно, что одна съ другою рѣдко бывають въ согласіи. —

(Авторъ.)

היום רד, השמש נטה לערב. ורק בראש החר יכה
עקבותיו עוד נודעו כמו עמד להשים עוד עין זהבו על הארץ
אשר תחת ממשלתו, ורע עליו להפרד ממנה ולראות כסאו נכון
למלכת הלילה: והנה ברזלי הזקן שב מאחרי הקוצרים — אחרי
אשר הכה שרב ושמש כל היום את קדקרו לבן השער ויקחת
פניו נמלאה רסיסי יזע, וישב תחת האלה אשר עם ביתו לתת
מנוח לרגליו הכבדות מני זקן ולשאוף רוח צח אל קרבו. הרוח
נישבה דרך ענפי האנה על מחלפות ראש השב, ובראש אמיר
העליון אשר שם צפרים יקננו מנעימי הזמרה נתנו קול
ותשורנה שיר הערב: כל עלה, כל בד, נדו גם נעו; וכלם יחד

תהלזת אל אלים הביעו באזני הזקן החלש אשר כמעט כבר
משמוע, ובאין אָמר ודברים ישב משתאה וינח וינפֶשׁ. —
אחרי שבתו מעט תחת צל האלה ורגשות מנוח באו
כשמן בעצמות כביר הימים, לא יכול עוד עצור במלין,
ויפתח את פיהו ויאמר: נְצִי: ידידי מנוער! מי יהן נוכח
לך אלוה אֶזְנִים) ויכולת אֶזְנִי אֶיךָ יהמה לך לבי רגשי תודות
אלף לרגעים; הלא ידעת כי לא בער אנכי מאיש אשר עיניו
טחו להכיר את טובת מטיבו. הלא אתה הָנָא שעשועי מעודי
עד היום הזה. זה שמונים פעמים ראיתי את האביב בהדר
גאונו, ורננת עת הקציר העירה לי אֶזְנִי, ומדי פעם בפעם עת
צאת השמש בגבורתו ונפשי עלי השתפכה מני חום, אתה
היית מחסי וצלי ואת רוחי החיית; ותקטן עוד זאת בעיניך אֶיךָ
השב רוחי בצללי ענפֶיךָ לבד, והעירות עוד את צפרי הזמר
אשר קננו עליך להשמיעני זכרת־שמים, והתענגתי עליהם ענג־
יה עד אשר שכחתי ארץ ומלואה ואמרת: בין אראלי מרום
שכתי מושבי אֶיךָ הה! איה איפוא הימים האלה? קלו מני רֶגֶל,
הלפוי, עפו, גז חיש כחץ יעוף. — שא נא מחמתי, שא נא
כי כהו עיני מראות הדר גאונֶיךָ ואזני כבדו משמוע נְעִימֹת
גִזְגִיךָ, כי לא כמוך אני, ולא כימי העץ ימי האדם; הן
העץ — על עוד יזקן בארץ גִזְעו, עוד יחליף כח יגבה קומתו
וייף בגדלו ויונקתו לא תחדל, והאדם — כחלוֹם יעוף יעופו
שנותיו מימי הילדות עד הנעורים אשר הוא הולך וגדל, ובגדלו
— טרם יפן כה זכה — והנה הזקנה אשר בבואה היא כאבן
מעמסה על נושאה — קפצה עליו חיש קל כמוץ הרים לפני רוח
ובבן קשת מאשפתו, וכחו יחלש מיום אל יום ושורקו יעצרו את
מהלכם סדע לרגע עד יעמדו וישבתו, וישוב לעפרו מבלי

משים. — הה! עוד ימי ילדותי לנגד עיני אשר רקדתי אז כבן
ראמים סביבה, ובעלותי על צמרה להחבא בסכת עליך מפני
אחותי הקטנה בשחקי עמה, והבטתי עליה ממרום שבתי כרוכב
שמים על עש זוחל עפר. עוד אני זוכר עת השיאני רוחי
לכרות לי חמר מגזעך ורכבתי עליו בעל סוס נורא. ומזנקותי
עשיתי לי מקל חובלים וחליל, ותשתי לרוץ עליו כאילה שלוחה
רצוא וחלול, ודמיתי כי גבור מלחמה אני וחצוצרות התרועעה
בידי; גם מרי נחם רוח השיר על להקת משורריך, תקעתי
בחלילי והרעותי יחד עם, ואמרתי בלבי כי מנצח בנגינות
אני אבי כל תופש כנור ועוגב, הה אך הה! חלפה עח הזהב,
חלפה איננה. הזקנה! הזקנה! היא היתה בעוזרי, כי כמעט אור
עיני אין אתי, ושמע אזני אין עמרי, כל יופי לא יעירני,
וכל ריח לא ישלח קטורה אל אפי, וכל מגד ארץ ריח חלמית
לחכי, מה מאד נהפכתי גם אני גם עתי, על כן שאני יריד
ילדותי כי לא ידעתי עוד ערוך את הזר הומרה אשר הומה
באזני מעל ראשך, כי לא אשמע עוד קול שרים ושרות, וישתו
כל בנות השיר לפני. — איכם ימי עלומי ונעורי איכם?
זכרתי את הימים הראשונים הטובים האלה; עת גרדתי ורגשות
שונות נוססו בקרבי והחילותי לכונן קשת הנעורים עד יתרי,
ולירות חצים שנונים כגבור משכיל מדב אל לב, וחץ אשר
קלעתי אני ולא חמאתי המסרה, עטני גאווה לחשוב כי על
גפי מרומי ההצלחה עליתי, וזר הנצחון על ראשי, וגם
החץ אשר דרף אחרי להשיגני ולבי היה חזק מצור למולו ולא
נפצע מאומה, היה לי לכבוד ולתפארת נגד בני גילי אשר
היו רודפים ולא נרדפים, ופעמים רבות התענגתי בכח הכבוד
הזה, כי שלמתי בו נקם תחת החצים אשר יריתי אני, ואשר

שמעתי : הנה המטרה סמך והלאה . הוי ! הימים האלה לא ישובו
עוד , קרמו לברוח , ונבלעו בין גלי הזמן העבר כאשר יבלעו
מהר גם החיים והעתידים אשר יחישו מרוצתם כעל כנפי רוח
ולא יעמדו רגע אף אם לא יראו עוד מן העוברים לפניהם כי
שב גם אחר , אפסו , חתלו , כאשר מהר אחרל גם אני ! —
הוי זקנה ! עברתני ! ומה היא הקסם בידך כי כל החיים בך
יברכו , אותך השג תאות כלמו , וכי ישיגוך — הנך למו כנטל
החול , ולא ימצאו בך נחת מאום , כאשר לא אמצא גם אני ;
בגדת גם בי ולא אשר דמיתו בך מצאתי , שנית את מעמי ,
וחושי יחד יכחשו לי . עוד אזכורה עת פגשו עיני את עיני
חנה אשתי , והאמנתי כי ספירים יהלו ; לחייה היו שושנים ,
וחכליל הבשת ואודם האהבה עוד שתו נוספות על חנה
שבעתי , וכפסל אבן מעשה ידי קוסם , — משוח בלבנת
השלג — היה לי כל צלמה ; ועתה הה ! איה איפו כל הדרה ?
האף אמנם שרדה ? או חשכו לי הרואות ? או שתי אלה יחד
קרנו ? הוי ! אף עליך חמכי זקנה ! מרמה את , בוגדה ,
שודדת ! הן כבואך אמרתי להתענג על המנוחה , ועתה מה
מנוחתך ? אחת היא מנוחת הזקן ומנוחת העיף בציה . לא ידע
כל ענג , ולא יבין כל שעשוע , וגם האהבה אשר פגשתה
בימי נעוריו בכל מדרך כף רגלו , הנה עתה בורחת מפניו כחץ
מקשת , ותחדל ממנו גם רגש אחד מני אלף להזם את בשרו
ועורקיו הקופאים בקרת הזקן ; הזאת הענג אשר אנחנו מיתלים
עליה מימי נעורינו עד היום הזה ? אהה ! אין זאת המנוחה
וזאת המרגעה , רק כמבשרת את בוא אתוה — מנוחת עולם
ליום אחרון . —

עתה עצי ! ידידי מילדותי ועד היום הזה ! סלח נא
סלח, כי לא ידעתי עוד התפלא על נפלאותיך ולהתענג על כל
נועם שהברו לך יחדיו, אכן לא נעלם ממני כי ככחך אז כחך
עתה, ואם לא אתפלא אני, יתפלאו ויתענגו ניני ונכדי תחת
צפלי ענפיקך, ואם בקיץ הבא - עת יופיע עליך הודך והדרך -
לא יבוא אליך ברזלי ידירך אשר בצלק שחק ורקד בילדותו,
ותחת חופתך השתזחה והתאונן בימי שיבתו, לא תאמין כי
שכח אותך וימאסק. אף תדע כי איננו עוד על הארץ וישן
שנת עולם, וגם את זכרך יחד עמו אל עפרו נשא. - ועתה
אתה היה ברוך ! שרשך פתוח אלי מים, וכארז בלבנון תשגה
סלה - ואם אהרי שנים למאות, עליך יבולו, ענפיקך ייבשו,
וגזעך יכות, ותהי זאת נחמתך - כי רבים המה אשר בציקך
חֲסִיו, ועל טוב יזכר שמך לעולם - ...

הַחֶכֶם וְהַחֹל.

(דער ווייזע אונד פּהאַניקס.)

Не то есть жизнь что мы долго живемъ
Лучше жить мало, — только знать въ чемъ!
Авторъ.

וְהַחֶכֶם שְׁלֵמָה הִתְהַלֵּךְ יוֹם אַחַד מִיְמֵי הָאָבִיב תְּפֹשׂ
בְּמִזְמֹתָיו אָנָּה וְאָנָּה בִיעֵר, לַחֲקֹר אֶת תְּפֹאֶרֶת הַבְּרִיאָה;
מִן הָעֵשׂ עַד הָרֵאָם וְעַד הַתְּנִין הַגְּדוֹל אֲשֶׁר בַּיָּם, מִן הָאֲזוּב עַד
הַחֹחַ וְעַד הָאָרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן, לֹא שָׁבְעוּ עֵינָיו לִרְאוֹת מַפְלְאוֹת אָבִי
הַשָּׁבַע אֲשֶׁר יִבְיַע הַתְּלָק כָּפַל; וַיִּירָא וַיִּשְׁתַּוֵּם וַיִּקְרָא בְּקוֹל:
”מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ אֱלֹהִים, עוֹשֵׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין הַקֵּר —
שֵׁם עַל אֱלֹהֵי עֲבוֹתָה בְּרֵאשׁ אֲמִיר עַמְד הַחֹל זֶקֶן וְשָׁבַע
יָמִים, וַיִּצְפֹּץ וַיִּקְרָא אֵל הַחֶכֶם שְׁלֵמָה לֵאמֹר: ”מָה בָצַע כִּי לֹא
תַחְדַּל לְבַקֵּשׁ הַחֲכָמָה, וְלֹא תִלָּא לַחֲקֹר; הֵן בֶּן תִּמּוֹתָה אַתָּה

(* הוּא הַעוֹף אֲשֶׁר עָלָיו יֵאָמְרוּ הַמוֹסְלִים כִּי הוּא הוּא חַי לְעוֹלָם;
וְגַם רֵשׁ”י ז”ל מְצִיאוֹ (חִיּוֹב כ”ט, י”ח.) כִּי הַעוֹף הוּא לֹא אֶחָד מֵעַץ
הַדָּעַח, וְכָל חֵלֶק שָׁנָה יִתְחַדְּשׁוּ נְעוּרָיו. —

וטתי תמצאנה : ולו יכולת מצוא אותה הלא בריגע קמן אך תעיף עיניך בה והנה יחד עמך על עפר תנחת : שאל נא את פי ואגידך : זה אלפי שנים אנכי חי על פני האדמה והנה באיתי . כי מוסיף דעת מוסיף מכאזב , והחכם יחלש ויגוע גז חיש מן הכסיל , הנה אביך הראשון חמא ויאכל מפרי עץ הדעת , ואך באו אל קרבו וידא בו תרוצים ימיו . והמות שם מלכודתו עלי נתיבו : אך מות בפרי החכמה אברון בענבי הדעת זמה מאשר אנכי בארץ כי לא טעמתי משורש פורה ראש ולענה זה , ואנכי חי מרגע צאתי מרחם הברואה עד היום הזה , ואם שבעתי ימים , ושיבה זרקה בי , אז אלף שנים בעיני פיוס אתכול כי יעבור , אחרי יתחדשו נעורי ולאיתני הראשון אשובה -

הוי אויל זקן - ענהו החכם - הכסיל גם בן אלף שנה עזרנו נער , וכל עזר יוסף חיים באלפיו , יוסיף סכלות ברבבותיו . - אם מפכי הדעת לא טעמת ותחיה לעולם ; הלא רק עיני בשר לך , והיי עפר היך , והחיים האלה אך מות - אכן החכם עיניו עיני רוח הרואות כי הארץ הזאת רק כור לענג הנצח , ומצרף לחיי האשר , והחכמה היא הבר . השטהרת את סיגיו חיי העפר , ועל כן לא תיעף ולא היגע נפש החכם לבקש כוצא החכמה , ולא יכאב עליו לבו כי יתמו חיי בערים , כי רגש קדש עד נאמן בפשו - באשר נככפה וגם בלתה לשוב אל בית אביה כנעוריה , כי המות יוליכנה אל חיי

(*) כמו וחלרוף כזר סגך (ישעיהו ח' , כ"ג)

עד להתענג בצל שדי ולחזות באור פני מלך, ועל סות זה
אמרתי :

שוב יום המות מיום הגלדי -

המות והשנה .

(הפסקה משפח רוסיא)

אחוזי יד כאחים תאומי בסוף הלון הכנו על הארץ
מלאכי שמים השנים - המות והשנה - התהלכו באשר התהלכו .
עד בואם אל גבעה אחת לא רחוקה ממשכנות בני אדם, וישבו
שמה לנוח, אז בהלון נרו מבשר הליל, ומטות כנפי הרומיה
נפו על מלוא רוחב המקום היה. - שקמים ומתרישים ישבו
בני אלקים אלה בצל אהבת אחיה עד הגיע הלילה וערש המנוחה
נכונה; אז קם מלאך השנה, וכנושא כשך הזרע הפיץ בלאט
זרע התנומה, ורוח הרישית נשבה בם ותשאם אל נאות
השלום; שנה ערבה לקחה כל שזכניהם בזרועותיה ותישן
כלכו, כן השב הנשען על מטהו עד היונק על שדי אמו
שובב על ערש דוי שבת מדוהו, מר נפש מרורת ימו, ורש
את רישו, נבר שנתם כלהם ויזדמו . -

ככלות מלאך השלום זה את מעשהו, שב אל בן-אלהים
רעהו. ויאמר אליו שבע-נחת ורוה-ענג לאמר: אף יעלה הלל
בן שחר ומצלת היום תעורר ישנים ונרדמים יקיצו, הלא ברכתם
עלי תבא, וכרע וכאח על טובי זכרוני. — האה! מה טוב
ומה נעים הצנע עשות טוב, ומה מאושרים אנחנו מלאכי הטוב
והמטיב אשר לא שזפתנו עין רזאה ולישמנו ולזכרנו תאות נפש
והיינו כל היום לברכה! —

כרבר בן-שמים זה דבריו אלה, פניו צהלו, אף שר
המות בהבישו עליו דמעי חמלה מעניו התגלגלו ויתאנה ויאמר:
"אהה! מדוע לא יכולתי החענג גם אני על ברכת מזכירי הסד
ורגיש מביאי תודה כמך? ואותי הה! הלא אף יקראו ער
הארץ: צר, ואויב, ומשבית כל גיל, אבי כל אמים ובלהות!" —
הוי אחי! האם עושי טוב לא יקראו גם אותך איש
חסדם ומטיבם עת יקיצו שמה? הכי לא יודוך אלה בכל לב
ונפש? הלא אחים אנחנו ומלאכי אב אחד? —
כה דבר מלאך השנה, ועיני בכור מות נהרו, ויחבקו רוחות
שמים איש את רעדו. —

שִׁיר יְדִידָת

לכבוד ידידי, האדם השלם, דובר צחות
בשפה העבריה, ומזמר בה זמרת-יה, ישר
רוח ויקר נפש כמוה משה דאנציג נ"ו.

1.

הֵן פְּרָחִים נְעִימִים אֶתָּה נִמְעַ
עַל אֲדָמַת קֹדֶשׁ שְׁפָה הָעֵבְרִיָּה
וּתְבוּנוֹת פְּפִיךָ אֲנִי יוֹדֵעַ
עַל בֶּן רוּחִי לְךָ שִׁיר אֶהְבֶּה הַמְּיָה
כִּי מֵאֵז לְשִׁפְתַי קֹדֶשׁ אֲנִי עֹבֵד
כָּל בְּנֵה חֲרָבוֹתֶיךָ בְּעֵינַי יִכְבֵּד;

2.

קוּם מִשָּׂה! מִמְּקֹאֶכֶת קֹדֶשׁ אֵל תִּתְּרָה!
וְעָבוֹד גַּן הַשְּׁפָה, זֶרְעֶךָ יִתֵּן פְּרִי;
תִּשְׁגָּא בְּהַ חֵיל וְחִכְמֶתְךָ תִּתְּרָב
וְדִקּוֹל מְגִידֵנוּ הוֹלְכִים עִמָּה קָרִי
אֵל תִּשְׁמַע, אֵל תִּתֵּת וְאֶזֶר חֵיל,
תִּתְּחַם בְּאַבְיוֹנָה עִם שְׂאֵפֵי לֵיל.

וְאֶרְוֶה יְבָרְכֶךָ וְלִהְצִלִיחֶךָ יוֹאֵל
 לְמַחְזוֹ חֶפְצֶךָ קֵל מְהֵרָה תִּגְיַע
 וּמְבָרְכֶיךָ יְבָרְכֶךָ אֵל, וְאוֹרְרֶיךָ יוֹאֵל
 אוֹרְרֶךָ בְּחַיִּים שְׁבַע־תִּים יִגִּיה;
 וְאוֹתֵי תִזְכּוֹר בְּשִׁבְתֶּךָ וּבְלִכְתֶּךָ
 כִּי פָנֵי הוֹלְכִים אֶתְּךָ! . . .

אוהבה לעד, ולנצח נצחים.

ישכר בעד הלוי הורוויץ איש הוראדנא.

